

บทที่ ๑
บริบทและการจัดการพื้นที่ตำบลห้วยแก้ว

๑. บริบทของพื้นที่

(๑) ประวัติความเป็นมาของตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้ว อำเภอกุ๊ดชุม จังหวัดยโสธร ได้ยกฐานะจากสภาตำบลเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล มีพื้นที่ ๔๔ ตารางกิโลเมตร หรือ ๒๓,๕๖๗ ไร่ เป็นพื้นที่ป่าร้อยละ ๑๕ ประกอบไปด้วย ๑๔ หมู่บ้าน มีประชากรทั้งสิ้น ๔,๗๕๒ คน จำนวน ๑,๓๒๒ ครัวเรือน องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วกำหนดวิสัยทัศน์ไว้ดังนี้ “มีการบริหารจัดการที่ดี นำวิถีเศรษฐกิจพอเพียง” มุ่งเน้นให้มีการพัฒนาชุมชน หมู่บ้าน องค์การชุมชนให้น่าอยู่ โดยใช้ทุนทางสังคม โดยมีองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้ว เป็นกลไกสำคัญหลักในการขับเคลื่อนกิจกรรม ทำหน้าที่เชื่อมโยง ประสาน ส่งเสริมและสนับสนุนให้กลุ่ม แหล่งเรียนรู้ องค์การภาคีรัฐ องค์การภาคประชาชน ท้องที่ (กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน) ได้ดำเนินกิจกรรมร่วมกันเพื่อให้เกิดการเสริมสร้างชุมชนท้องถิ่นให้น่าอยู่ที่เอื้อให้ประชาชนในพื้นที่มีสุขภาวะที่ดี

(๒) สภาพลักษณะภูมิศาสตร์ของพื้นที่

๑) ตั้งของหน่วยงาน

องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้ว ตั้งหมู่ที่ ๒ ตำบลห้วยแก้ว อำเภอกุ๊ดชุม จังหวัดยโสธร ๓๕๑๔๐ อยู่ห่างจากอำเภอกุ๊ดชุม ตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๑๖๔ ระยะทาง ๖ กิโลเมตรและอยู่ห่างจากอำเภอเมือง จังหวัดยโสธร ระยะทางประมาณ ๒๔ กิโลเมตร

๒) อาณาเขตติดต่อ

ด้านทิศเหนือ ติดกับ ตำบลหนองฮี อำเภอกุ๊ดชุม จังหวัดยโสธร เป็นพื้นที่ เป็นแหล่งอาหารใช้ชุมชนและแหล่งน้ำทางการเกษตร เป็นพื้นที่ปลูกข้าวเม่า ชุมชนผลิตข้าวเม่าตามฤดูกาล ทั้ง ดิน น้ำ มีลำห้วยที่อุดมสมบูรณ์มีติดกับหนองน้ำชุมชน

ด้านทิศใต้ ติดกับ ตำบลนาโส อำเภอกุ๊ดชุม จังหวัดยโสธร เป็นพื้นที่ ทั้ง ดิน น้ำ มีลำห้วย ที่อุดมสมบูรณ์ เป็นพื้นที่เกษตรอินทรีย์ สร้างอาชีพให้กับประชาชนทั้งสองตำบล มีถนนขนส่งผลผลิตทางการเกษตร เป็นพื้นที่เขตการอนุรักษ์ร่วมกัน

ด้านทิศตะวันออก ติดกับ ตำบลกุ๊ดชุม อำเภอกุ๊ดชุม จังหวัดยโสธร เป็นพื้นที่อุดมสมบูรณ์ ติดกับลำห้วยแก้ว เป็นห้วยน้ำสายยาวรอบเขตตำบลห้วยแก้ว เป็นแหล่งอาหารใช้ชุมชนและแหล่งน้ำทางการเกษตร

ด้านทิศตะวันตก ติดกับ ตำบลทรายมูล อำเภอกุ๊ดชุม จังหวัดยโสธร เป็นพื้นที่ติดกับถนนวาริราชเดช ทางผ่านเดินทางไปอำเภอเมืองยโสธร เป็นพื้นที่ชุมชน ที่อุดมสมบูรณ์เป็นแหล่งอาหารและร่วมกันอนุรักษ์รักษาป่า และขนส่งผลผลิตทางการเกษตร เดินทางติดต่อค้าขายสะดวก

๓) เนื้อที่

เขตตำบลห้วยแก้ว มีเนื้อที่ ๔๔.๐๐ ตารางกิโลเมตร หรือ ๒๓,๕๖๗ ไร่ ลักษณะพื้นที่ส่วนใหญ่ตำบลห้วยแก้ว เป็นที่ราบลุ่มสภาพดินเป็นดินร่วนปนทราย ความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำ

แผนภาพที่ ๒ ทุนและศักยภาพองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก่ง อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร

(๓) ข้อมูลประชากร

พื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก่ง มีประชากรทั้งสิ้น ๔,๗๕๒ คน แยกเป็นชายจำนวน ๒,๓๓๕ คน และแยกเป็นหญิง ๒,๔๑๗ จำนวน มีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น จำนวน ๑,๓๒๒ ครัวเรือน (ข้อมูลจากฐานข้อมูลตำบล(TCNAP) ประจำปี ๒๕๖๓)

(๔) ฐานคิดในการพัฒนาตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก่ง มุ่งเน้นให้ประชาชนอยู่ดีมีสุข บนความพอเพียง มีความภาคภูมิใจในชุมชนของตนเองและสามารถดำเนินชีวิตตามวิถีชุมชนท้องถิ่นได้อย่างยั่งยืน จึงได้ยึดหลักการพัฒนาสำคัญดังนี้

หลักการที่ ๑ หลักการมีส่วนร่วม ตำบลห้วยแก่งให้ความสำคัญกับการใช้แนวคิดในการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม (Participation management) ให้มีการบริหารจัดการผลสำเร็จ ด้วยการใช้นักวิชาการ และทรัพยากร ต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุเป้าหมายซึ่งมีการดำเนินการแบบค่อยเป็นค่อยไป โดยใช้เวทีของการประชุมบูรณาการท้องถิ่นท้องถิ่นที่ จัดประชุมเป็นประจำทุกเดือน ในการทุกภาคส่วน ได้มีส่วนร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ และเน้นการให้ข่าวสารแก่ชุมชนที่ควรรู้เพื่อพิจารณาตัดสินใจรวมปฏิบัติ รวมออกแบบวางแผน ประสานความร่วมมือ ร่วมสะท้อนปัญหา ให้มีการพัฒนาอย่างเสมอภาค มีการปรึกษาหารือกับผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องที่สำคัญ ทุกคนจะต้องรับรู้รับทราบ ร่วมกันตัดสินใจและร่วมกันทำ รวมทั้งการใช้หลักการบริหารแบบพี่น้อง มีปัญหาหรือเรื่องอะไรที่สำคัญ จะปรึกษาหารือเอาเรื่องที่สำคัญจะปรึกษาผู้อาวุโส ซึ่งเป็นที่เคารพของทุกคน และที่สำคัญขององค์กรหลักภายในพื้นที่ได้มีมติร่วมกันในการกำหนด กฎ กติกา หรือที่เรียกว่า ธรรมนูญตำบลห้วยแก่ง ขึ้นไว้เพื่อเป็นการจัดระเบียบสังคม และเป็นการสร้างแนวทางการแก้ไขปัญหาของสังคมระดับหมู่บ้าน โดยเป็นการปฏิบัติให้สอดคล้องกับวัฒนธรรม จารีตประเพณี และไม่ขัดต่อกฎหมาย อารังรักษาไว้ซึ่งความสงบเรียบร้อยของสังคม การทำนุบำรุงรักษาศาสนา การยึดถือระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

หลักการที่ ๒ หลักการบริหารจัดการที่ดี ตำบลห้วยแก่งยึดถือปฏิบัติปัจจัยแห่งความสำเร็จในการบริหารจัดการที่ดี มีอยู่ด้วยกัน ๕ ประการ ได้แก่ (๑) การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ มุ่งเน้นให้ประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดและดำเนินโครงการ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ และร่วมรับผลประโยชน์ เพื่อให้ได้โครงการที่ประชาชนต้องการและพึงพอใจมากที่สุด ดังนั้นก่อนที่จะเริ่มโครงการใดใดผู้บริหารและผู้บริหารปฏิบัติงานจะต้องสอบถามและรับฟังความคิดเห็นหรือความต้องการของประชาชน (๒) การร่วมมือกันทำงานอย่างใกล้ชิดระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก่ง และประชาชนใน

การดำเนินโครงการเป็นผลทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอความต้องการ และทำให้ประชาชนสามารถจัดทำโครงการเพื่อของบประมาณอุดหนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วได้อย่างมีประสิทธิภาพ (๓) การแปลงวิสัยทัศน์ นโยบาย และยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติงานอย่างแท้จริงในการขับเคลื่อนวิสัยทัศน์ นโยบาย และยุทธศาสตร์ของหน่วยงาน เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาท้องถิ่นอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน และการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนอย่างมีคุณภาพ ทั้งนี้ในการดำเนินโครงการใดใดจะต้องคำนึงถึงการบรรลุวิสัยทัศน์ นโยบาย ยุทธศาสตร์และเป้าหมายขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วที่กำหนดไว้ ซึ่งจะต้องสอดคล้องไปในทิศทางเดียว (๔) การติดตามและประเมินผลโครงการในการดำเนินโครงการจะต้องมีการติดตามและประเมินผล เพื่อให้เกิดการพัฒนาและปรับปรุงการทำงาน และเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องนอกจากนั้นยังทำให้ทราบถึงความต้องการและความพึงพอใจของประชาชนผู้เข้าร่วมโครงการเป็นระยะๆ ซึ่งจะช่วยให้้องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วรับทราบถึงปัญหา อุปสรรคของการดำเนินโครงการและสามารถประเมินได้ว่าโครงการที่จัดทำขึ้นประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด (๕) ความเพียงพอของงบประมาณงบประมาณเป็นปัจจัยหลักในการดำเนินโครงการซึ่งการดำเนินการให้สำเร็จจะต้องมีการจัดสรรงบประมาณที่เหมาะสมและเพียงพอ คำนึงถึงการใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่าและมีความมีประสิทธิภาพ รวมทั้งเกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยพิจารณาถึงผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตของประชาชนที่ดีขึ้น หากเป็นโครงการที่มีผลให้ประชาชนมีความสุขเพิ่มขึ้น โดยไม่สามารถวัดออกมาในเชิงปริมาณก็ตาม ก็ถือว่าโครงการมีความคุ้มค่าเช่นกัน

หลักการที่ ๓ น้อมนำเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยการน้อมนำหลักการพึ่งพาตนเอง ตามแนวทางของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นตัวยึดถือ อันประกอบด้วย พอเพียงด้านสังคม คือ กลุ่มเกษตรกรอินทรีย์บ้านคำกาวน้อย บ้านสุขสำราญ ผลิตข้าวและผักพื้นบ้าน ปลอดสารพิษ เพื่อการบริโภค และลดโรคลดภัยสุขภาพ ต้องช่วยเหลือเกื้อกูลกัน รู้จักฉันทกกำลัง และมีกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดจากรากฐานที่มั่นคงและแข็งแรง พอเพียงในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รู้จักใช้และจัดการอย่างฉลาดรอบคอบ เพื่อให้เกิดความยั่งยืนสูงสุด การเตรียมตัวให้พร้อมผลกระทบ และการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่เกิดขึ้น พอเพียงด้านเศรษฐกิจ เพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย ดำรงชีวิตอย่างพอเพียง เช่น การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ในการทำนา ซึ่งเป็นอาชีพหลักของคนในชุมชน ให้สามารถลดต้นทุนลงได้ รวมทั้งการส่งเสริมการใช้เวลาว่างและสร้างรายได้ด้วยการใช้ภูมิปัญญาและวัตถุดิบในพื้นที่ ทั้งนี้ตำบลห้วยแก้วยังได้นำหลักการเศรษฐกิจพอเพียงเข้าไว้ใน “ธรรมนูญตำบล” เพื่อส่งเสริมให้ครอบครัวร่วมปฏิบัติตามแนวทางการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ การออม จัดทำบัญชีครัวเรือน เพื่อการแก้ไขปัญหาความยากจน อีกทั้งได้กำหนดให้ทุกครัวเรือนปลูกพืชผักสวนครัวเลี้ยงสัตว์ การประมง อาชีพเสริมอื่นตามความเหมาะสมของพื้นที่และศักยภาพภายในหมู่บ้านเพื่อการบริโภคหรือการจำหน่ายเพื่อเพิ่มรายได้และให้คณะกรรมการหมู่บ้านมีหน้าที่ส่งเสริมการประกอบอาชีพดังกล่าวภายในหมู่บ้าน

แผนภาพที่ ๓ ฐานคิดในการพัฒนาตำบล

(๕) เส้นทางการพัฒนาตำบล

ตำบลห้วยแก้งได้มีการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง โดยสนับสนุนให้เกิดการรวมกลุ่ม และสร้างเครือข่ายในการดำเนินกิจกรรม ต่างๆ จากกลุ่มมาสู่ชุมชน จากชุมชนมาสู่ท้องถิ่น เพื่อแก้ไขปัญหาตอบสนองความต้องการของชุมชนเอง ซึ่งสรุปเส้นทางการพัฒนาสรุปได้เป็น ๔ ระยะ ดังนี้

ระยะที่หนึ่ง การกระจายอำนาจท้องถิ่น (พ.ศ.๒๕๓๕ - ๒๕๓๘) เมื่อมีการกระจายอำนาจจากส่วนกลางสู่ท้องถิ่น การยกฐานะสภาตำบลเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล การพัฒนาเน้นการจัดการความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานของชุมชน เช่น ถนน ไฟฟ้า น้ำประปา และมีการส่งเสริมอาชีพเพื่อแก้ปัญหาความยากจน โดยเฉพาะปัญหาจากการทำนา ส่งผลให้เกิดอาชีพเสริมนอกภาคการเกษตรจำนวนมาก ด้านการสาธารณสุขมีการแต่งตั้ง อสม.ทำงานเชิงรุกในชุมชนร่วมกับสถานีอนามัยบ้านห้วยนา ในการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันและแก้ไขปัญหาโรคติดต่อ และโรคเรื้อรังส่งเสริมให้ประชาชน ได้ออกกำลังกายสำรวจและควบคุม เพื่อแก้ไขปัญหาโรคไข้เลือดออกโรคความดันและโรคเบาหวาน

ระยะที่สอง การสร้างความเข้มแข็งเพื่อเสริมศักยภาพของท้องถิ่น (พ.ศ.๒๕๓๙ - ๒๕๔๕) เป็นช่วงเวลาที่องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้ง ร่วมกับแกนนำ ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน หน่วยงานภาครัฐ พัฒนาระบบการบริการของชุมชน ส่งผลให้เกิด ศูนย์ข้อมูลข่าวสาร ศูนย์ยุติธรรมตำบล โรงเรียน (ขยายโอกาสทางการศึกษา) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านห้วยนา โดยร่วมกันสนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มต่างๆ เพิ่มขึ้นเพื่อให้แต่ละกลุ่มเชื่อมโยงการช่วยเหลือให้ขยายเพิ่มมากขึ้น เช่น กองทุน สปสช. กลุ่มรวมชาวบ้าน กลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ร้านค้าชุมชน สตรีออมทรัพย์ กองทุนหมู่บ้าน (เงินล้าน) กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กลุ่มสัจจะออมทรัพย์ กลุ่มเลี้ยงโค โครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) ธนาคารหมู่บ้าน กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มเกษตรกรทำนา โรงสีข้าวชุมชน กลุ่มเลี้ยงจิ้งหรีด กองทุนปยุ ศูนย์เรียนรู้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร กลุ่มปุ๋ยอินทรีย์ วิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์ ระบบเศรษฐกิจชุมชน กลุ่มทอเสื่อกก กลุ่มสตรี กลุ่มทอเสื่อกก ทอผ้าพื้นเมือง จักรสาน กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มส้มเขียวหวาน กลุ่มทอเสื่อกก กลุ่มเยาวชน กลุ่มผู้สูงอายุ อบรม.ตำรวจบ้าน อสม. ศูนย์กู้ชีพตำบล ส่งผลให้การพัฒนาในช่วงนี้เกิด ส่งการพัฒนาด้านเศรษฐกิจในชุมชน เกิดการรวมกลุ่ม ในการประกอบอาชีพ เกิดแกนนำในชุมชน เกิดการเชื่อมโยงกลุ่มทุนในพื้นที่ กับหน่วยงานภาครัฐ ชุมชนเริ่มเกิดความเข้มแข็งและสามารถจัดการตนเองได้

ระยะที่สาม การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน (พ.ศ.๒๕๔๖ - ๒๕๕๕) ในระยะนี้ การพัฒนาเน้นการสร้างสังคมอยู่ร่วมกัน เพื่อลดปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองที่มีอย่างต่อเนื่อง จึงเกิดงานที่เน้นการมี

ส่วนร่วมให้คนในชุมชนช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน เป็นการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและให้ครอบคลุมทุกด้านทุกพื้นที่ จึงทำให้มีการจัดตั้งกลุ่มต่างๆ เพิ่มขึ้น มีการรวมตัวกันทำประโยชน์ให้กับสังคม เช่น กลุ่มสภาเด็กและเยาวชน การอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การคัดแยกขยะ ชุมชนพัฒนาภูมิปัญญา การระดมทุนเพื่อหนุนเสริมการสร้างเสริมความเข้มแข็ง ได้แก่จัดทำธรรมนูญตำบล ส่งเสริมกลุ่มเยาวชน กลุ่มวัยทำงาน โดยเฉพาะวัยรุ่นมีการเข้าค่ายเยาวชนให้เห็นถึงโทษของยาเสพติด รวมทั้งโทษขั้นรุนแรงตามกฎหมาย และสิ่งสำคัญที่สุดคือการสร้างความรัก ความอบอุ่นของครอบครัว

ระยะที่สี่ การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ (พ.ศ. ๒๕๕๖ - ปัจจุบัน) ส่งเสริมการสร้างจิตอาสาในชุมชน นำใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พัฒนาตำบลสู่การเป็นตำบลสุขภาวะ เกิดหมู่บ้าน จัดการตนเอง มีผู้สูงอายุที่มีสุขภาพที่ดี ทั้งร่างกายจิตใจ มีการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ การจัดการขยะมูลฝอย ผ่านเกณฑ์ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง จังหวัดสะอาด ชุมชนเข้มแข็ง ซึ่งกิจกรรมสามารถส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการมีมาตรการป้องกัน เกิดการประสานและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และทำชุมชนเข้าถึงข้อมูล ข่าวสาร ของชุมชนและนอกชุมชน แสดงได้ตั้งแผนภาพ

แผนภาพที่ ๔ เส้นทางพัฒนา

๒. ศักยภาพในการจัดการตนเอง ๔ ด้าน

๑) สถานะข้อมูลด้านสังคม ตำบลห้วยแก้ว มีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น ๑,๓๒๒ ครัวเรือน มีประชากรทั้งหมดจำนวน ๔,๗๕๒ คน แยกเป็นชาย ๒,๓๓๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๙.๑๔ หญิง ๒,๔๑๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๘๖ ในจำนวนนี้เป็นเด็กอายุ ๐-๕ ปี จำนวน ๒๐๓ คนร้อยละ ๔.๒๗ ของประชากรทั้งหมด และผู้มีอายุ ๖๐ ปี ขึ้นไปจำนวน ๑,๐๑๐ คนร้อยละ ๒๑.๒๕ ของประชากรทั้งหมด วัยทำงานจำนวน ๓,๐๗๐ คนร้อยละ ๖๔.๖๐ สำหรับประชากรที่มีความต้องการได้รับการช่วยเหลือมี จำนวน ๗๔๔ คนร้อยละ ๑๖.๗๐ ของประชากรทั้งหมด โดยผู้สูงอายุที่ต้องการความช่วยเหลือจำนวน ๔๘๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๑.๒๑ ของประชากรที่มีความต้องการได้รับการช่วยเหลือทั้งหมด รองลงมาเป็นผู้ป่วยเรื้อรัง จำนวน ๒๗๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๐๑ ของประชากร

ที่มีความต้องการได้รับการช่วยเหลือทั้งหมด และผู้พิการทางกายการเคลื่อนไหวจำนวน ๒๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๖๕ ของประชากรที่มีความต้องการได้รับการช่วยเหลือทั้งหมด

ประชากรที่อยู่ในเกณฑ์ที่ต้องได้รับการศึกษาจำนวน ๔,๖๐๕ คน พบว่า ไม่ได้เรียน ๘๐ คน เป็นร้อยละ ๑.๗๔ กำลังศึกษาจำนวน ๔๕๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๖๙ และจบการศึกษาจำนวน ๓,๕๘๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๗.๕๗ จบการศึกษา ในระดับประถมศึกษา จำนวน ๒,๓๖๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๖.๖๒ มัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน ๔๓๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๓๕ มัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน ๓๕๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๑ ปริญญาตรี จำนวน ๑๗๓ คน คิดเป็น ๔.๘๗

ประชากรได้รับสิทธิสวัสดิการร้อยละ ๑๐๐ และผู้สูงอายุที่มีสิทธิได้รับเบี้ยยังชีพ จำนวน ๙๙๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๘.๓๑ ของผู้สูงอายุทั้งหมด ผู้สูงอายุที่พิการและได้รับเบี้ยยังชีพ จำนวน ๑๘๗ คนทุกคนของจำนวนผู้สูงอายุที่พิการ คนพิการที่มีสิทธิได้รับเบี้ยยังชีพ จำนวน ๑๘๙ คนตามจำนวน ของประชากรที่ได้รับสวัสดิการสังคม เด็กที่ได้รับเงินอุดหนุนค่าเลี้ยงดูตั้งแต่แรกเกิด - ๖ ปี ๑๘๙ จากจำนวน ๒๒๕ คนตามสิทธิ ซึ่งที่เหลือบิดามารดามีสิทธิประกันสังคม นอกจากนี้ยังมีประชาชนที่ได้รับสิทธิจากกองทุนสวัสดิการที่จัดโดยชุมชน ดังนี้ โครงการ กข.คจ. จำนวน ๓๗๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๙๘ ของประชากรที่เป็นสมาชิกสวัสดิการชุมชน โครงการเศรษฐกิจชุมชนจำนวน ๔๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๙๕ ของประชากรที่เป็นสมาชิกสวัสดิการชุมชน กลุ่มออมทรัพย์ จำนวน ๑๓๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๘๕ ของประชากรที่เป็นสมาชิกสวัสดิการชุมชน กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ จำนวน ๙๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๖.๓๕ ของประชากรที่เป็นสมาชิกสวัสดิการชุมชน กองทุนแม่ของแผ่นดิน จำนวน ๔ คนคิดเป็นร้อยละ ๐.๒๕ ของประชากรที่เป็นสมาชิกสวัสดิการชุมชน ธนาคารหมู่บ้าน จำนวน ๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๑๙ ของประชากรที่เป็นสมาชิกสวัสดิการชุมชน สถาบันการเงินชุมชน จำนวน ๑๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๑๕ ของประชากรที่เป็นสมาชิกสวัสดิการชุมชน กองทุนหมู่บ้าน จำนวน ๗๙๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๘๐ ของประชากรที่เป็นสมาชิกสวัสดิการชุมชน กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตจำนวน ๘๕ คนคิดเป็นร้อยละ ๕.๕๑ ของประชากรที่เป็นสมาชิกสวัสดิการชุมชน

๒)สถานะข้อมูลด้านเศรษฐกิจชุมชน รายได้ของประชากรในตำบลห้วยแก้ว เฉลี่ยจำนวน ๕๘,๓๓๓ บาท ต่อคนต่อปี ประชากรอายุ ระหว่าง ๑๕-๕๙ ปี มีอัตราการว่างงานจำนวน ๔๕๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๐๘ ของประชากรวัยแรงงานทั้งหมด ประชากรที่มีงานทำ จำนวน ๒,๖๐๑ คน เป็นร้อยละ ๖๙.๘๓ ของประชากรวัยแรงงานทั้งหมด คราวเรือนที่มีหนี้สินจำนวน ๑,๐๕๖ คราวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๗๙.๘๗ ของครัวเรือนทั้งหมด สาเหตุหนี้สิน จากการหนี้สินทางการเกษตร จำนวน ๗๗๘ คราวเรือน ร้อยละ ๗๓.๖๗ รองลงมา หนี้สินจากการศึกษาบุตร จำนวน ๓๒๓ คราวเรือน ร้อยละ ๓๐.๕๙ หนี้สินจากการซื้อยานพาหนะ จำนวน ๓๐๐ ร้อยละ ๒๘.๔๑ ของครัวเรือนที่มีภาระหนี้สิน นอกจากนี้ มีหนี้สินจาก ค่าใช้จ่ายด้านอาหาร และซื้อเครื่องมืออำนวยความสะดวก อาชีพหลักของประชาชน ในตำบลห้วยแก้วของผู้ที่มีอายุ ๑๕ ปีขึ้นไป จำนวน ๓,๓๐๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๓.๐๓ ของประชากร ๑๕ ปีขึ้นไป (๓,๗๖๕ คน) โดยทำเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก ๒,๒๓๖ คิดเป็นร้อยละ ๖๗.๕๙ โดยการทำนา จำนวน ๒,๑๔๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๔.๙๓ ของผู้ที่มีอาชีพ รองลงมาคือการรับจ้างทั่วไป จำนวน ๓๘๔ คน ร้อยละ ๑๑.๖๑ ของผู้ที่มีอาชีพ อาชีพค้าขาย จำนวน ๒๔๐ คน ร้อยละ ๗.๒๖ และพนักงานลูกจ้างเอกชน จำนวน ๑๔๑ คน ร้อยละ ๔.๒๖ ของผู้ที่มีอาชีพ สำหรับการทำอาชีพเสริมมีผู้ประกอบอาชีพเสริมจำนวน ๑,๙๖๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๙.๔๒ เป็นการเกษตรทำนา จำนวน ๗๓๘ ร้อยละ ๓๗.๔๘ รับจ้างทั่วไป จำนวน ๖๑๐ คน ร้อยละ ๓๐.๙๘ ของผู้ที่มีอาชีพเสริม แหล่งเงินครัวเรือนที่มีการออมจำนวน ๑,๑๘๒ คราวเรือน ร้อยละ ๘๙.๔๐ ออมสำคัญของครัวเรือนในตำบลห้วยแก้ว ได้แก่ ธนาคาร ธกส. จำนวน ๖๒๙ คราวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๒๑ ของครัวเรือนที่มีการออม รองลงมาคือ กองทุนหมู่บ้าน จำนวน ๕๒๖ คราวเรือน ร้อยละ ๔๔.๕๐ ของครัวเรือนที่มีการออม นอกจากนี้ยังมีการออมกับกลุ่มออมทรัพย์ การออมแบบซื้อประกันชีวิต เป็นต้น

๓)สถานะข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม ในตำบลห้วยแก้วมีครัวเรือนที่มีการจัดการสภาวะแวดล้อมของครัวเรือนจำนวน ๑,๐๔๐ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๗๘.๖๖ ครัวเรือนที่มีการจัดการขยะจำนวน ๑,๒๘๙ ครัวเรือน ร้อยละ ๙๙.๓๑ ของครัวเรือนที่มีการจัดการสภาวะแวดล้อม ครัวเรือนที่ไม่มีการจัดการมลพิษของครัวเรือน จำนวน ๒๘๒ ครัวเรือน ร้อยละ ๒๑.๓๓ ครัวเรือนที่บริเวณที่มีน้ำอุปโภคบริโภคที่สะอาดและเพียงพอตลอดปีจำนวน ๑,๒๒๔ ครัวเรือนคิดเป็นร้อยละ ๙๒.๓๖ ของครัวเรือนที่มีการจัดการสภาวะแวดล้อม ครัวเรือนที่มีไฟฟ้าใช้จำนวน ๑,๒๙๘ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๙๘.๑๘ ของการมีไฟฟ้าใช้ในครัวเรือน ครัวเรือนที่มีการจัด

การพลังงานทางเลือกและการอนุรักษ์พลังงานมีจำนวนทั้งสิ้น ๑,๒๗๐ครัวเรือนคิดเป็นร้อยละ ๙๖.๐๖ การมีไฟฟ้าใช้ในครัวเรือน และมีพื้นที่ป่าจำนวน ๑แห่ง รวม ๑๑ไร่

๔)สถานะข้อมูลด้านสุขภาพ ประชากรมีการเจ็บป่วยเรื้อรัง จำนวน ๖๖๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๐๓ ของประชากรทั้งหมด โดยมีผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง จำนวน ๒๗๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๗๘ ของผู้ป่วยโรคเรื้อรัง ผู้ป่วยโรคเบาหวาน จำนวน ๒๖๘ คน คิดเป็น ร้อยละ ๔๐.๑๘ มีผู้ป่วยหอบหืด จำนวน ๓๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๕.๕๕ ผู้ป่วยโรคหัวใจ จำนวน ๒๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๔๕ และนอกจากนี้ ยังมีผู้ที่มีพฤติกรรมเสี่ยงด้านสุขภาพ จำนวน ๑,๒๐๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๒๕ ของประชากรทั้งหมด แยกเป็นการกินอาหารสุกๆดิบๆ จำนวน ๗๔๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๘.๒๓ การกินอาหารรสจัดจำนวน ๒๒๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๒๐ การดื่มสุราเป็นประจำ จำนวน ๒๑๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๑๑ ขอบประชากรที่มีพฤติกรรมเสี่ยง มีสิทธิและสวัสดิการในการรักษาพยาบาล คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ โดยแยกเป็นสิทธิต่างๆดังนี้ บัตรทอง ๓๐ บาท จำนวน ๔,๒๘๘ คนคิดเป็นร้อยละ ๙๐.๒๓ ประกันสังคม ๒๓๔ คนคิดเป็นร้อยละ ๕.๙๓ ข้าราชการ ๑๕๓ คนคิดเป็นร้อยละ ๓.๒๑ นอกจากนั้นยังมีสวัสดิการที่ชุมชนจัดขึ้น ให้กับคนในชุมชน ที่ช่วยเหลือเสริมระบบสวัสดิการที่จัดโดยรัฐ ทำให้สวัสดิการชุมชนของตำบลห้วยแก้วมีความครอบคลุมทุกกลุ่มประชากร อัตราบุคลากรวิชาชีพที่ปฏิบัติงานประจำพื้นที่ในตำบลห้วยแก้ว มีดังนี้ บุคลากรสาธารณสุขเจ้าหน้าที่ทั้งหมดรวม ๑๑ คน คิดเป็นอัตราส่วน ๑ คนต่อประชากร ๔๓๒ คน พยาบาลวิชาชีพ พยาบาลเวชปฏิบัติ จำนวน ๔ คนคิดเป็นประชากร ๑,๑๘๘ คน ต่อพยาบาล ๑ คน มีอาสาสมัครสาธารณสุข อสม.จำนวน ๑๓๘ คน ๑ คนต่อ ๑๐ ครัวเรือน มีอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุจำนวน ๑๒ คนคิดเป็น ผู้สูงอายุ ๓ คน ผู้ดูแล ๑ คน

๕)สถานะข้อมูลด้านการเมืองการปกครองการสื่อสาร จากข้อมูลการมีส่วนร่วมของสมาชิกในครัวเรือนประชาชน มีผู้มีสิทธิเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นที่ผ่านมา จำนวน ๔,๕๔๖ คน และไปใช้สิทธิเลือกตั้ง จำนวน ๓,๒๔๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๒.๕๙ ของประชากรที่มีสิทธิเลือกตั้งทั้งหมด (ข้อมูลวันที่ ๒๐ ต.ค.๒๕๖๒) จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งระดับชาติครั้งที่ผ่านมา จำนวน ๔,๘๔๗ คน มีผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งในระดับชาติ จำนวน ๓,๑๗๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๕.๕๘ ของผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งหมด (ข้อมูลวันที่ ๒๔ มี.ค.๒๕๖๒) ผู้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนที่เข้าร่วมเวทีประชาคมหรือการเข้าร่วมประชุมหมู่บ้านจำนวน ๙๘๘ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๗๔.๗๓ ของครัวเรือนที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน และกิจกรรมร่วมทำแผนชุมชนตำบลจำนวน ๔๒.๘๑ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๔๓. ๒๓ ของครัวเรือนที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน และกิจกรรมบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ของชุมชนจำนวน ๙๔๓ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๗๑.๓๓ ของครัวเรือนที่มีส่วนร่วมกิจกรรมในชุมชน

จากข้อมูลด้านการสื่อสาร อันดับหนึ่งพบว่ามีการใช้โทรศัพท์มือถือ จำนวน ๑,๒๐๓ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๙๐.๙๙ รองลงมาคือบอกต่อ (ปากต่อปาก) จำนวน ๗๐๒ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๑๐ อันดับสามคือ หอกระจายข่าวและประชาคม จำนวน ๖๔๓ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๔๘.๖๓ ตามลำดับ อันดับสี่คือ ใช้โทรศัพท์บ้าน จำนวน ๕๒๔ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๓๙.๖๓ อันดับห้าคือ วิทยุชุมชนจำนวน ๔๙๓ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๒๙ อันดับหกคือ ป้ายประกาศป้ายประชาสัมพันธ์ จำนวน ๓๔๖ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๑๗ อันดับเจ็ดคือ facebook จำนวน ๓๑๕ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๘๒ อันดับแปดคือ การส่งจดหมาย จำนวน ๒๔๒ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๓๐ อันดับเก้าคือ Line จำนวน ๒๓๙ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๐๗ อันดับสิบ คือ e-mail จำนวน ๑๑๒ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๘.๔๗ และใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต จำนวน ๗๘ ครัวเรือนร้อยละ ๕.๙๐ ตามลำดับ

๓. ศักยภาพในการจัดการตนเอง ๕ เรื่องเด่นของตำบลห้วยแก้ว

จากสถานะข้อมูลตำบลและการวิจัยชุมชน และการถอดบทเรียนการทำงาน ทำให้ตำบลห้วยแก้วค้นพบศักยภาพในการจัดการตนเองโดยมีรูปธรรมเด่นชัด ๕ เรื่อง ดังนี้

๑) การจัดการอาหารชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้ว ทำการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง จึงเกิดรูปธรรมการสนับสนุน คือ การส่งเสริมการผลิตในระดับไร่นาครอบคลุมทั้ง ๑๔ หมู่บ้าน มีการดำเนินงานดังนี้ (๑) ส่งเสริมการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ใช้เอง โดย อบต.ห้วยแก้วได้ทำโครงการอบรมให้ความรู้การส่งเสริมชุมชนผลิตปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ด และกลุ่มองค์กรที่สนใจการทำเกษตรได้ทำกองทุนปุ๋ยอัดเม็ด การสร้างการเรียนรู้โดยให้ประชาชนในพื้นที่ได้ตระหนักถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมรวมถึงการส่งเสริม ผลิตภัณฑ์ปลอดภัยในชุมชนเพื่อการบริโภคและจำหน่าย (๒) สนับสนุนการอบรมให้ความรู้ โดย องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้ว จัดอบรมให้ความรู้ และจัดซื้อเครื่องทำปุ๋ยอินทรีย์ จากปุ๋ยหมักอัดเม็ดโดยมรกลุ่มเป้าหมาย คือเกษตรกรที่สนใจเข้ารับ

การอบรม (๓) สนับสนุนการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ โดยสำนักงานพัฒนาที่ดินอำเภออุดรฯ กรมการข้าวจังหวัดร้อยเอ็ด นอกจากนี้โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพได้ดำเนินการ ตรวจหาสารพิษในเลือดของเกษตรกร และ (๔) การจัดการตลาด โดย องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้ง เป็นศูนย์ข้อมูลข่าวสารด้านการตลาดและ ชุมชนได้ทำข้อตกลงการตลาด ร่วมกับโรงสีข้าวตำบลนาโสน เพื่อส่งเสริมเกษตรกรผู้ปลูกข้าวอินทรีย์ จากการดำเนินการดังกล่าวส่งผลให้เกิดกลุ่มองค์กรที่มีรูปธรรมดังนี้ กองทุนปุ๋ยอินทรีย์บ้านหนองบัวบาน หมู่ที่ ๓ ซึ่งผลิตเองและใช้เองในชุมชน ส่งเสริมการปลูกผักสวนครัวรั้วกินได้ หมู่ที่ ๑๑, ๗, ๙, ๖ กลุ่มผู้ปลูกข้าวอินทรีย์ หมู่ที่ ๑ ถึงหมู่ที่ ๑๔ กลุ่มเลี้ยงจิ้งหรีดอินทรีย์เลี้ยงด้วยฟักทอง หนุ่ยเนเปียร์ กลุ่มเพาะเห็ดบ้านโสกน้ำขาว กลุ่มสัสมาชิมันแกวหวาน หมู่ ๑๑ กลุ่มข้าวเม่านอินทรีย์ หมู่ที่ ๗ ธนาคารข้าวหมู่ที่ ๙, ๘ ร้านค้าจำหน่ายผักปลอดสารพิษ หมู่ที่ ๔ กองทุนตัดการขยะ หมู่ที่ ๑ - ๑๔ โรงเรียนจัดการขยะ จากจัดการอาหารชุมชน ได้มีทุนทางสังคมเข้ามาเกี่ยวข้อง ได้แก่ กำนันผู้ใหญ่บ้าน ประชาชนชุมชนทุกหมู่บ้าน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล อบต.ห้วยแก้ง กรมการข้าว สำนักงานพัฒนาที่ดิน สำนักงานเกษตรอำเภออุดรฯ สภาองค์กรชุมชนตำบลห้วยแก้ง แหล่งประโยชน์ทั้งหมดภายในตำบล ส่งผลกระทบต่อประชากรทุกกลุ่มประชากรจากการดำเนินงานทั้งหมด ทำให้เกิดผลผลิตและผลลัพธ์ เกิดหมู่บ้านต้นแบบเกษตรอินทรีย์ จำนวน ๑ หมู่บ้าน ได้แก่หมู่บ้านคำก้าน้อย หมู่ที่ ๑๔ มีบ้านเกษตรอินทรีย์บ้านบะนางเจิม และมีธรรมานุญตำบลวาดวยเรื่องอาหารปลอดภัยจำนวนหนึ่งฉบับ ในพื้นที่ชุมชน ได้มีการลดใช้สารเคมีและยาฆ่าแมลงในพื้นที่เกิดการสร้างอาชีพ เพิ่มรายได้ และลดรายจ่าย เป็นแนวทางในการปฏิบัติ

๒) การจัดสวัสดิการชุมชน ในพื้นที่ตำบลห้วยแก้ง มีผู้สูงอายุ จำนวน ๑,๐๑๐ คน ร้อยละ ๒๑.๒๕ จำนวนผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพ จำนวน ๔๙๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๘.๓๑ ของผู้สูงอายุทั้งหมด ผู้พิการที่ได้รับเบี้ยยังชีพจำนวน ๑๘๗ คนทุกคน เด็กที่ได้รับเงินอุดหนุนค่าเลี้ยงดูตั้งแต่แรกเกิด ถึง ๖ ปี ๑๘๙ จากจำนวน ๒๑๕ คน ตามจำนวนสิทธิ์ ซึ่งที่เหลือนับได้ มารดามีสิทธิ์ประกันสังคม มีอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จำนวน ๑๓๒ คน ครอบครัว ๑๔ หมู่บ้าน จิตอาสาจำนวน ๓๒๘ คน และมีงานและกิจกรรมในการจัดสวัสดิการชุมชนในพื้นที่ ประกอบด้วย (๑) การจัดสวัสดิการโดยภาครัฐ ได้แก่ เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ เบี้ยยังชีพผู้พิการ กองทุน LTC อบต.ห้วยแก้ง (๒) การจัดสวัสดิการโดยชุมชน สนับสนุนให้ผู้สูงอายุ สมัครเข้าร่วมเป็นสมาชิกออมเงินเพื่อจัดสวัสดิการมีการจัดตั้งธนาคารข้าวเพื่อช่วยเหลือสมาชิกในชุมชนที่ขาดแคลนข้าว ในลักษณะการกู้ยืม มีร้านค้าจำหน่ายสินค้าอุปโภค บริโภคที่จำเป็นในราคาที่ เป็นธรรม มีกองทุนฌาปนกิจสงเคราะห์ในทุกชุมชน มีการช่วยเหลือผู้ได้รับภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน (๓) การจัดสวัสดิการโดยกลุ่มองค์กร หมู่บ้าน ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน อสม. อปพร. มีกลุ่มทางสังคมที่หนุนเสริมระบบสวัสดิการชุมชน ได้แก่ กองทุนสวัสดิการชุมชน (ออมวันละบาท) สมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์ สังฆะสะสมทรัพย์ ร้านค้าชุมชน จิตอาสา วัด กุฏิ กุฏิ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลห้วยแก้ง งานและกิจกรรมที่มีรูปธรรมประกอบด้วย กิจกรรมออมวันละบาท ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการออมสำหรับประชาชนทุกกลุ่มวัยในพื้นที่ โดยมรวิธี การจัดสวัสดิการคือ โดยช่วยเหลือเด็กแรกเกิด ช่วยเหลือในกรณีเจ็บป่วยนอนโรงพยาบาล จัดสวัสดิการในกรณีสมาชิกเสียชีวิต

๓) การจัดการขยะโดยชุมชน ในพื้นที่ตำบลห้วยแก้งเป็นชุมชนที่จัดการขยะในระดับครัวเรือนจำนวน ๑,๒๘๙ คิดเป็นร้อยละ ๔๗.๕๐ โดยการทำให้มีภาชนะรองรับขยะ จำนวน ๑,๑๑๓ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๘๔.๑๙ การทำปุ๋ยหมัก ๒๖๙ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๓๔และองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้ง มีการจัดเก็บตัวเลขขยะมูลฝอย และแยกประเภทได้ดังนี้ ขยะทั่วไป ๔.๙๓ ตันต่อเดือน ขยะอินทรีย์ ๑๐๕.๒๖ ตันต่อเดือน ขยะรีไซเคิล ๔๙.๓๔ ตันต่อเดือน ขยะอันตราย ๔.๙ ตันต่อเดือน กิจกรรมที่ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการขยะ ประกอบด้วย (๑) การอบรมให้ความรู้เพื่อการลดจำนวนขยะโดยกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมได้จัดอบรมโครงการพัฒนาความรู้และการมีส่วนร่วมการจัดเก็บขยะมูลฝอยในครัวเรือนและในชุมชน พร้อมร่วมกับชุมชนศึกษาดูงานการจัดการขยะโดยชุมชนต้นแบบ ผูกอบรมแกนนำชุมชนในการคัดแยกประเภทของขยะ สนับสนุนให้วัด ส่งเสริมนักเรียนจัดตั้งกองทุนขยะทองคำ และสนับสนุนงบประมาณจากกองทุนหลักประกันสุขภาพให้กับชุมชน ให้มีการจัดตั้งธนาคารขยะในชุมชน ในการคัดแยกขยะแต่ต้นทางให้ถูกวิธี อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ปลูกฝังจิตสำนึก สนับสนุนส่งเสริม เพื่อรับซื้อขยะจากสมาชิก ดำเนินการจัดตั้งจุดรวบรวมขยะอันตรายภายในชุมชน ใช้เครือข่าย อสม. ในการดูแลการจัดการขยะในครัวเรือน เช่น ทำการที่รองรับขยะเปียก เป็นต้น การจัดการขยะติดขัดด้วยหลักสุขภาพ โดยได้ใช้ทุนทางสังคมดำเนินการ ดังนี้ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน อสม. รพ.สต. กองทุนสปช. โรงเรียน กองทุนขยะชุมชนธรรมานุญสุขภาพตำบลห้วยแก้ง โดยมีผู้ได้รับ

ประโยชน์ ๑,๓๒๒ ครัวเรือนในพื้นที่ตำบลห้วยแก้ง หน่วยงานภาครัฐ วัด โรงเรียน กลุ่มผู้ปลูกข้าวอินทรีย์ ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น มีหมู่บ้านจัดการขยะทั้งหมด ๑๔ หมู่บ้าน ปริมาณขยะในพื้นที่ลดลง ส่งเสริมกิจกรรมการคัดแยกขยะ กองทุนขยะมีเงินออม ลดแหล่งเพราะพันธุ์เชื้อโรค (๒) สนับสนุนการคัดแยกขยะองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้งสนับสนุนวิทยากรให้ความรู้การคัดแยกขยะในชุมชน ชุมชนดำเนินการจัดตั้งกองทุนขยะและจัดหาอุปกรณ์ในการคัดแยกและรับซื้อขยะภายในชุมชน จัดตั้งจุดรับขยะอันตรายในชุมชน และส่งต่อไป อบจ. ทำลายต่อไป (๓) ส่งเสริมการนำขยะไปใช้ประโยชน์ ส่งเสริมให้หน่วยงานราชการ และชุมชนในพื้นที่ ดำเนินการจัดทำขยะอินทรีย์ในครัวเรือน เพื่อใช้เป็นปุ๋ยและอาหารสัตว์ งานและกิจกรรมที่มีรูปธรรมความสำเร็จคือ ในพื้นที่ตำบลห้วยแก้ง มีกองทุนขยะจำนวน ๑๔ หมู่บ้าน ซึ่งสามารถบริหารจัดการด้านขยะ ด้วยชุมชนเอง และมีชุมชนต้นแบบ ในการบริหารจัดการขยะหนึ่งชุมชน

๔) การดูแลและป้องกันผู้ป่วยเรื้อรัง จากสภาวะการเจ็บป่วยเรื้อรังของประชากรในพื้นที่ ตำบลห้วยแก้งการเจ็บป่วยเรื้อรัง จำนวน ๖๖๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๐๓ ของประชากรทั้งหมด ซึ่งแนวทางการรักษาเมื่อเจ็บป่วย โดยการกินยา จำนวน ๑,๓๒๗ คน ไปรักษาที่โรงพยาบาลจำนวน ๗๒๒ คน ดูแลตนเองด้วยสมุนไพร จำนวน ๑๙ คน และดูแลด้านอาหาร จำนวน ๒๒๖ คน องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้งจึงได้มีแนวทางในการดูแลและป้องกันรวมถึงการจัดบริการโดย (๑) การป้องกันสุขภาพ มีการส่งเสริมและสนับสนุนการออกกำลังกายแก่ผู้สูงอายุ ผู้มีภาวะเสี่ยง และผู้ป่วยโรคเรื้อรัง โดยกองทุนหลักประกันสุขภาพได้สนับสนุนงบประมาณให้กับชุมชนได้ดำเนินการโครงการส่งเสริมการออกกำลังกายด้วยรำวงย้อนยุคให้กับทุกชุมชนใน (๒) การดูแลรักษา องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้งร่วมกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลห้วยนา มีการโครงการจัดอบรมอาสาสมัครประจำครอบครัวเพื่อเป็นเครือข่าย ในการดูแล ผู้ป่วยเรื้อรังในพื้นที่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลห้วยนาดำเนินการรักษาผู้ป่วยและคัดกรองกลุ่มเสี่ยง อีกทั้งได้จัดทีม สหวิชาชีพออกดำเนินการดูแลผู้ป่วยในชุมชน และ (๓) การฟื้นฟูสมรรถภาพทางด้านร่างกาย อบต.ร่วมกับ รพ.สต.และหมู่บ้านได้ดำเนินการจัดทำผ้าป่าหารายได้เพื่อสนับสนุนในการจัดซื้อกายอุปกรณ์ เครื่องมือแพทย์เพื่อใช้ดูแลผู้ป่วยในพื้นที่ งานและกิจกรรมที่มีรูปธรรมความสำเร็จคือในชุมชนมีชมรมออกกำลังกายครอบคลุมทุกหมู่บ้านในพื้นที่ อีกทั้งมีชุมชนต้นแบบด้านการออกกำลังกายจำนวนหนึ่งหมู่บ้าน มีกิจกรรมให้สำหรับผู้สูงอายุและผู้ป่วยโรคเรื้อรังได้รวมออกกำลังกายเป็นประจำและต่อเนื่อง มีทีมสหวิชาชีพที่เข้มแข็ง ที่ดูแลผู้ป่วยเรื้อรังและผู้ป่วยติดบ้านติดเตียงอย่างต่อเนื่องและนำใช้ข้อมูลด้านสุขภาพสื่อสารเพื่อกระตุ้นการดูแลสุขภาพด้วย app จาก smart phone

๕) การจัดการเศรษฐกิจชุมชน ส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มเพื่อการประกอบอาชีพจำนวน ๙๗ กลุ่ม ทุนที่มีศักยภาพในการแก้ไขปัญหาความยากจน จำนวน ๑๖ ทุน กลุ่ม/องค์กรที่ให้บริการเงินกู้ยืมเพื่อประกอบอาชีพจำนวน ๓๑ กลุ่ม งานและกิจกรรมที่มีรูปธรรมความสำเร็จคือ ๑) กลุ่มทอผ้าหลักหมื่นส่งเสริมอาชีพให้กับผู้สูงอายุ สืบทอดภูมิปัญญาการทอผ้าพื้นเมือง การส่งเสริมการตลาดโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ลดการติดบ้านของผู้สูงอายุ ๒) กลุ่มทอผ้าลายพื้นเมือง สืบทอดภูมิปัญญาทอผ้าฝ้ายลายปักหวานน้อย การแปรรูปผ้าทอมือเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นสร้างรายได้เป็นอาชีพเสริมให้กับสมาชิก ๓) กลุ่มเลี้ยงหมอนไหม ทักษะการปลูกหมอน การเลี้ยงตัวไหมสร้างรายได้ เป็นอาชีพเสริมให้กับสมาชิก มีการบริหารจัดการด้านการตลาด คณะกรรมการบริหารที่มีความเข้มแข็ง ๔) กลุ่มเลี้ยงจิ้งหรีด ทักษะการเลี้ยงจิ้งหรีดมีระบบการตลาดการสร้างเครือข่ายสมาชิก มีผู้นำกลุ่มที่เข้มแข็ง การร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐเพื่อพัฒนาการระบบการเลี้ยง ๕) กลุ่มทอผ้าจักสาน การรวมกลุ่มเพื่อเป็นอาชีพเสริม ต่อยอดภูมิปัญญาการจักสานเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ คณะกรรมการต่อยอดการตลาดส่งขายต่างประเทศ ๖) กลุ่มทอเสื่อกก การรวมกลุ่มทอเสื่อกกเป็นอาชีพเสริมเพิ่มรายได้การผลิตเสื่อกกที่ครบวงจร ตั้งแต่การปลูก การทอ การตัดเย็บเป็นผลิตภัณฑ์ในรูปแบบต่างๆ ๗) กลุ่มเพาะเห็ด การรวมกลุ่มที่เข้มแข็งและยั่งยืนมีทักษะ เทคนิคการผลิตเห็ดประเภทต่างๆ การควบคุมราคา การผลิตอย่างต่อเนื่องจนสร้างชื่อเสียงเป็นที่รู้จัก ๘) กลุ่มสัมผัสน้ำ (सानมวญหนึ่งข้าว) การรวมกลุ่มเพื่อจักสานไม้ไผ่เพื่อเป็นอาชีพเสริมให้กับสมาชิกกลุ่ม ส่งเสริมการปลูกไม้ไผ่เพื่อเป็นวัตถุดิบในการจักสาน ลดการติดบ้านของผู้สูงอายุและผู้พิการ ๙) กลุ่มสัมผัสน้ำ (มันแกวหวาน) หมู่บ้านเกษตรกรรมสัมผัสน้ำ ต้นแบบการทำเกษตรอินทรีย์ ทักษะการปลูกมันแกวเพื่อสร้างรายได้หลังนา เป็นอาชีพที่สร้างรายได้ และสร้างชื่อเสียง ๑๐) กลุ่มข้าวเม่า แปรรูปข้าวเหนียวเพื่อสร้างมูลค่า ใช้ภูมิปัญญาให้เกิดมูลค่าอนุรักษ์พันธุ์ข้าวพื้นเมือง มีองค์ความรู้การทำข้าวเม่าพัฒนาความรู้อย่างต่อเนื่อง สร้างรายได้ให้กับชุมชนอย่างดี ๑๑) ร้านค้าชุมชน ร้านค้าชุมชนที่มีการบริหารจัดการเป็นเลิศ นำกำไรบางส่วนนำไปสนับสนุนกิจกรรมสาธารณประโยชน์ในหมู่บ้าน มีการกำหนดราคาสินค้าโดยสมาชิก

และคณะกรรมการ มีส่วนร่วม มีคณะกรรมการ ตรวจสอบบัญชีทุกวัน วันผลทุก ๖ เดือน ๑๒) กองทุนปุ๋ยอัดเม็ด การรวมกลุ่มผลิตปุ๋ยอินทรีย์ เพื่อจำหน่ายและใช้ในชุมชน ใช้วัตถุดิบจากท้องถิ่นในการผลิตและจำหน่ายให้กับ สมาชิกและชุมชนใกล้เคียง คณะกรรมการที่เข้มแข็ง ๑๓) กลุ่มผู้ปลูกข้าวอินทรีย์ มีการทำนาเกษตรอินทรีย์ เต็มพื้นที่ มีระบบการบริหารภายใน มีกติกาการอยู่ร่วมกันเรียนรู้ และควบคุมภายในกลุ่มสร้างมูลค่าให้ผลผลิต และปลอดภัยต่อผู้ผลิตและผู้บริโภค สิ่งแวดล้อม ๑๔) กองทุนหมู่บ้าน บริการเงินกู้ให้สมาชิก เพื่อลงทุนใน การประกอบอาชีพ ให้สมาชิกรู้จักการออมเงินลดปัญหาหนี้ในระบบ มีการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ ๑๕) กลุ่มเลี้ยงโคกระบือ การสนับสนุนการเลี้ยงวัวเพื่อขยายพันธุ์ จัดให้มีการปรับปรุงพันธุ์โคกระบือ ส่งเสริม ให้สมาชิกทำแปลงหญ้าส่วนตัวและสำรองฟางอัดก้อนเพื่อลดรายจ่ายค่าอาหาร และจำหน่ายเพื่อสร้างอาชีพ และเพิ่มรายได้ มีการบริการจัดการกลุ่มที่เข้มแข็ง๑๖)หมู่บ้านเกษตรอินทรีย์คำกาน้อย ทำนาข้าวเกษตร อินทรีย์ร้อยเปอร์เซ็นต์ มีระบบควบคุมกติกายภายในกลุ่ม จำหน่ายข้าวให้กับโรงสีข้าวอินทรีย์ที่ทำข้อตกลงซื้อขายร่วมกับชุมชน

๔. ศักยภาพของงานและกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้ว

การให้สัญลักษณ์ที่แสดงถึงศักยภาพของงาน/กิจกรรม (สามเหลี่ยม สีเหลี่ยม ดาว) และระบุ ตัวอักษร ที่แสดงถึงลักษณะสถานะของการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ (น/อ/ร)

โดยสัญลักษณ์ ที่แสดงถึงลักษณะศักยภาพของงาน/กิจกรรม ได้แก่

▲ สัญลักษณ์สามเหลี่ยม หมายถึง แหล่งปฏิบัติการที่มีการรวมกลุ่มทำงานแต่ยังไม่มีรูปธรรม การดำเนินงาน จำนวน ๑๐๓ งาน/กิจกรรม

■ สัญลักษณ์สี่เหลี่ยม หมายถึง กลุ่มหรือแหล่งปฏิบัติการนั้นมีศักยภาพ สามารถเป็นแหล่ง เรียนรู้ได้ แต่ยังขาดความเชื่อมโยงกับกลุ่มหรือแหล่งปฏิบัติการอื่นจำนวน ๑๗ งาน/กิจกรรม

★ สัญลักษณ์ดาว หมายถึง กลุ่มหรือแหล่งปฏิบัติการนั้นเป็นงานเด่นของตำบล มีศักยภาพ สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ได้ และมีการพัฒนาและเชื่อมโยงกับกลุ่มหรือแหล่งปฏิบัติการอื่น จำนวน ๓๓ แหล่งเรียนรู้

ตัวอักษร ที่แสดงสถานะของการพัฒนางานหรือกิจกรรมของกลุ่มหรือแหล่งปฏิบัติการ

น หมายถึง งานและกิจกรรมที่ดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาลหรือหน่วยงานส่วนกลางแล้ว องค์การเจ้าภาพขอความร่วมมือในการปฏิบัติการจากองค์กรอื่นและกลุ่มปฏิบัติการในชุมชน

อ หมายถึง งานและกิจกรรมที่เกิดจากองค์กรชุมชน กลุ่มปฏิบัติการต่าง ๆ ของประชาชนในชุมชน ทั้งริเริ่มและดำเนินการเองโดยอาจได้รับการสนับสนุนจากองค์กรอื่นในรูปแบบต่าง ๆ เช่น งบประมาณ การยกย่อง การจัดสถานที่ การฝึกอบรมเพิ่มศักยภาพและฝึกทักษะ การเพิ่มโอกาส การเรียนรู้และข้อมูล เป็นต้น

ร หมายถึง งานและกิจกรรมที่อาจริเริ่มจากทั้งนโยบายรัฐบาล หน่วยงานส่วนกลาง หรือจาก องค์กรชุมชน กลุ่มปฏิบัติการของประชาชนในชุมชน มีการดำเนินการร่วมกันแบบมีส่วนร่วม ทำงานเรื่องเดียวกัน แต่มีการแบ่งบทบาทหน้าที่รับผิดชอบและรับประโยชน์ร่วมกัน

งานและกิจกรรม	สถานะ กิจกรรม (น/ร/อ)	ที่ตั้ง (ชุมชน)													
		ห้วย แก่ง ๑	หนอง ศาลา ๒	หนอง บัวบาน ๓	คำกาว ๔	โสกน้ำ ขาว ๕	หัวนา ๖	บะนาง เจิม ๗	โคก สว่าง ๘	โนน ใหญ่ ๙	ชัยชนะ ๑๐	สุข สำราญ ๑๑	หนอง บัวบาน ๑๒	ห้วย แก่ง ๑๓	คำกาว น้อย ๑๔
๑.ด้านสังคม (มี ๗ แหล่งเรียนรู้ ๘ งาน/ กิจกรรม)															
๑. การพัฒนาคุณภาพเด็กด้วยวิทยาศาสตร์เพื่อชุมชน(โรงเรียนบ้านห้วยแก่งหนองศาลา)	ร	★													
๒. โรงเรียนพอเพียง (โรงเรียนบ้านหนองบัวบาน)	ร			▲											
๓. โรงเรียน ๓ R (โรงเรียนบ้านคำกาว)	ร				■										
๔. โรงเรียนจัดการเรียนการสอนการอนุรักษ์ป่าชุมชน (โรงเรียนบ้านโสกน้ำขาว)	ร					▲									
๕. สร้างปัญญา ด้วยการเลน(โรงเรียนบ้านหัวนา)	ร						▲								
๖. กองทุนแม่ของแผ่นดิน	น							▲							
๗. กลุ่มธนาคารข้าว	ร								★						
๘. พิพิธภัณฑ์โบราณ (วัดโนนใหญ่)	อ									★					
๙. กลุ่มแกะสลักลายบั้งไฟ	อ									★					
๑๐. กลุ่มกลองยาว เพชรใหม่โนนทอง	อ									★					
๑๑. นักเรียนจิตอาสา (โรงเรียนบ้านโนนใหญ่)	ร									▲					
๑๒. กลุ่มฉางข้าวชุมชน	ร									▲					
๑๓. กองทุนแม่ของแผ่นดิน	น											▲			
๑๔. กองทุนสวัสดิการชุมชน	ร													★	
๑๕. ต่อมเตี้ยมเยี่ยม้วยเตาะเตะ(ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลห้วยแก่ง)	น													★	
๒.ด้านเศรษฐกิจ (มี ๑๗ แหล่งเรียนรู้ ๗๙ งาน/ กิจกรรม)															
๑) กลุ่มส้มมาชีพ (สามมวณึ่งขาว)	อ	★													
๒) รานคาชุมชน	อ	■													

งานและกิจกรรม	สถานะ กิจกรรม (น/ร/อ)	ที่ตั้ง (ชุมชน)													
		ห้วย แก่ง ๑	หนอง ศาลา ๒	หนอง บัวบาน ๓	คำกาว ๔	โสกน้ำ ขาว ๕	หัวนา ๖	บะนาง เจิม ๗	โคก สว่าง ๘	โนน ใหญ่ ๙	ชัยชนะ ๑๐	สุข สำราญ ๑๑	หนอง บัวบาน ๑๒	ห้วย แก่ง ๑๓	คำกาว น้อย ๑๔
๓) กลุ่มสตรี	น	▲													
๔) กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต	อ	▲													
๕) กองทุนหมู่บ้าน	น	▲													
๖) กลุ่มเลี้ยงโคกระบือ	อ	★													
๗) กลุ่มผู้ปลูกข้าวอินทรีย์	ร	▲													
๘) กลุ่มสตรี	น		▲												
๙) กองทุนหมู่บ้าน	น		▲												
๑๐) กลุ่มเลี้ยงโคกระบือ	อ		▲												
๑๑) กองทุน กข.คจ.	น		▲												
๑๒) กลุ่มผู้กระตุ้นเศรษฐกิจ	น		■												
๑๓) โรงน้ำดื่ม	ร		▲												
๑๔) กลุ่มเลี้ยงหมอนไหม	อ			★											
๑๕) กองทุนผู้ยึดมั่น	น			★											
๑๖) กองทุนหมู่บ้าน	น			■											
๑๗) กลุ่มเลี้ยงโคกระบือ	อ			■											
๑๘) กลุ่มเลี้ยงจิ้งหรีด	อ			■											
๑๙) กองทุน กข.คจ.	น			■											
๒๐) โรงสีชุมชน	อ			■											
๒๑) กลุ่มผู้ปลูกข้าวอินทรีย์	ร			■											
๒๒) กลุ่มทอผ้าหลักหมื่น	อ				★										
๒๓) กลุ่มทอเสื่อกก	อ				▲										
๒๔) ร้านค้าชุมชน	อ				★										
๒๕) กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต	อ				▲										

งานและกิจกรรม	สถานะ กิจกรรม (น/ร/อ)	ที่ตั้ง (ชุมชน)													
		ห้วย แก่ง ๑	หนอง ศาลา ๒	หนอง บัวบาน ๓	คำกาว ๔	โสกน้ำ ขาว ๕	หัวนา ๖	บะนาง เจิม ๗	โคก สว่าง ๘	โนน ใหญ่ ๙	ชัยชนะ ๑๐	สุข สำราญ ๑๑	หนอง บัวบาน ๑๒	ห้วย แก่ง ๑๓	คำกาว น้อย ๑๔
๒๖) กองทุนหมู่บ้าน	น				▲										
๒๗) กลุ่มเลี้ยงโคกระบือ	อ				▲										
๒๘) กลุ่มจักสานไม้ไผ่	อ				▲										
๒๙) โรงน้ำดื่ม	ร				★										
๓๐) โรงสีชุมชน	อ				★										
๓๑) กลุ่มปลูกข้าวอินทรีย์	ร				▲										
๓๒) กลุ่มเพาะเห็ด	อ					★									
๓๓) ร้านค้าชุมชน	อ					■									
๓๔) กลุ่มสตรี	น					▲									
๓๕) กองทุนหมู่บ้าน	น					▲									
๓๖) กลุ่มเลี้ยงโคกระบือ	อ					▲									
๓๗) โรงสีชุมชน	อ					▲									
๓๘) ร้านค้าชุมชน	อ						▲								
๓๙) กองทุนหมู่บ้าน	น						▲								
๔๐) กลุ่มปลูกไผ่กิมชุง	อ						▲								
๔๑) กลุ่มปลูกข้าวอินทรีย์	ร						▲								
๔๒) กลุ่มทอผ้าจักสาน	อ							★							
๔๓) กลุ่มชาวเมา	อ							★							
๔๔) กลุ่มปลูกข้าวอินทรีย์	น							★							
๔๕) ร้านค้าชุมชน	อ							■							
๔๖) กองทุนหมู่บ้าน	น							▲							
๔๗) กลุ่มเลี้ยงโคแม่พันธุ์	อ							▲							
๔๘) กองทุน กข.คจ.	น							▲							

งานและกิจกรรม	สถานะ กิจกรรม (น/ร/อ)	ที่ตั้ง (ชุมชน)													
		ห้วย แก่ง ๑	หนอง ศาลา ๒	หนอง บัวบาน ๓	คำกา ๔	โสกน้ำ ขาว ๕	หัวนา ๖	บะนาง เจิม ๗	โคก สว่าง ๘	โนน ใหญ่ ๙	ชัยชนะ ๑๐	สุข สำราญ ๑๑	หนอง บัวบาน ๑๒	ห้วย แก่ง ๑๓	คำกา น้อย ๑๔
๔๙) ศูนย์ขยายพันธุ์ข้าวบ้านบะนางเจิม	ร							▲							
๕๐) ร้านค้าชุมชน	อ								▲						
๕๑) กองทุนหมู่บ้าน	น								▲						
๕๒) กลุ่มเลี้ยงโคกระบือ	อ								▲						
๕๓) กองทุน กข.คจ.	น								▲						
๕๔) กลุ่มโรงเรียนชาวนา	อ								▲						
๕๕) ร้านค้าชุมชน	อ									▲					
๕๖) กลุ่มทอผ้าลายพื้นเมือง	อ									★					
๕๗) กองทุนหมู่บ้าน	น									▲					
๕๘) กลุ่มเลี้ยงโคกระบือ	อ									▲					
๕๙) กลุ่มผู้ปลูกข้าวอินทรีย์	ร									▲					
๖๐) ร้านค้าชุมชน	อ										▲				
๖๑) กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต	อ										▲				
๖๒) กองทุนหมู่บ้าน	น										▲				
๖๓) กลุ่มเลี้ยงโคแม่พันธุ์	อ										▲				
๖๔) โรงสีชุมชน	อ										▲				
๖๕) กลุ่มผู้ปลูกข้าวอินทรีย์	ร										▲				
๖๖) กลุ่มต้มมาซีฟ (มันแกวหวาน)	อ											★			
๖๗) ร้านค้าชุมชน	อ											▲			
๖๘) กลุ่มสตรี	น											▲			
๖๙) กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต	อ											▲			
๗๐) กองทุนหมู่บ้าน	น											▲			

งานและกิจกรรม	สถานะ กิจกรรม (น/ร/อ)	ที่ตั้ง (ชุมชน)													
		ห้วย แก่ง ๑	หนอง ศาลา ๒	หนอง บัวบาน ๓	คำกาว ๔	โสกน้ำ ขาว ๕	หัวนา ๖	บะนาง เจิม ๗	โคก สว่าง ๘	โนน ใหญ่ ๙	ชัยชนะ ๑๐	สุข สำราญ ๑๑	หนอง บัวบาน ๑๒	ห้วย แก่ง ๑๓	คำกาว น้อย ๑๔
๗๑) กลุ่มเลี้ยงโคกระบือ	อ											▲			
๗๒) กองทุน กข.คจ.	น											▲			
๗๓) โรงสีชุมชน	อ											▲			
๗๔) กลุ่มผู้ปลูกข้าวอินทรีย์	ร											▲			
๗๕) ร้านค้าชุมชน	อ												▲		
๗๖) กลุ่มสตรี	น												▲		
๗๗) กองทุนหมู่บ้าน	น												▲		
๗๘) กลุ่มเลี้ยงโคกระบือ	อ												▲		
๗๙) กลุ่มเลี้ยงไก่ไข่	อ												▲		
๘๐) โรงสีชุมชน	อ												▲		
๘๑) กลุ่มเลี้ยงจิ้งหรีด	อ													★	
๘๒) ร้านค้าชุมชน	อ													■	
๘๓) กลุ่มสตรี	น													▲	
๘๔) กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต	อ													▲	
๘๕) กองทุนหมู่บ้าน	น													★	
๘๖) กลุ่มเลี้ยงโคกระบือ	อ													▲	
๘๗) กลุ่มเลี้ยงโคแม่พันธุ์	อ													▲	
๘๘) กลุ่มจักสานไม้ไผ่	อ													▲	
๘๙) กลุ่มผู้ปลูกข้าวอินทรีย์	ร													▲	
๙๐) ร้านค้าชุมชน	อ														▲
๙๑) กลุ่มเลี้ยงสุกร (กลุ่มสตรี)	อ														■
๙๒) กองทุนหมู่บ้าน	น														▲

งานและกิจกรรม	สถานะ กิจกรรม (น/ร/อ)	ที่ตั้ง (ชุมชน)													
		ห้วย แก่ง ๑	หนอง ศาลา ๒	หนอง บัวบาน ๓	คำกาว ๔	โสกน้ำ ขาว ๕	หัวนา ๖	บะนาง เจิม ๗	โคก สว่าง ๘	โนน ใหญ่ ๙	ชัยชนะ ๑๐	สุข สำราญ ๑๑	หนอง บัวบาน ๑๒	ห้วย แก่ง ๑๓	คำกาว น้อย ๑๔
๔๓) กลุ่มเลี้ยงโคกระบือ	อ														▲
๔๔) โรงสีชุมชน	อ														▲
๔๕) หมู่บ้านเกษตรอินทรีย์คำกาวน้อย	ร														★
๓. ด้านสิ่งแวดล้อม (มี ๑ แหล่งเรียนรู้ ๓ งาน/ กิจกรรม)															
๑) สภาเด็กและเยาวชนตำบลห้วยแก่ง	น		■												
๒) กองทุนจัดการขยะบ้านบะนางเจิม	ร							★							
๓) กลุ่มปุ๋ยหมักอินทรีย์ชีวภาพ	อ							▲							
๔) วัดนาอยู่นามอง (วัดบ้านห้วยแก่ง)	ร													■	
๔. ด้านสุขภาพ (มี ๖ แหล่งเรียนรู้ ๑ งาน/ กิจกรรม)															
๑) กองทุน สปสช.	น		★												
๒) ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ	น		■												
๓) Green and Clean Hospital (โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหัวนา)	น						★								
๔) กลุ่มออกกำลังกายร่วมนโยค	ร						★								
๕) (smart อสม. ๔.๐)ชมรม อสม. หัวแก่ง	ร						★								
๖) รพ.สต. สติบำบัด	ร						★								
๗) งานศพ ปลอดภัย	ร						★								
๕. ด้านการเมืองการปกครอง (มี ๒ แหล่งเรียนรู้ ๓๐ งาน/ กิจกรรม)															
๑) ศูนย์ดำรงธรรมประจำหมู่บ้าน	น	▲													
๒) อาสาสมัครตาสับประด	ร	▲													
๓) ท้องถิ่นท้องที่ ไม่ทิ้งกัน (องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก่ง)	น		★												
๔) กุชีพ กุภัย ตำบลห้วยแก่ง	น		★												

งานและกิจกรรม	สถานะ กิจกรรม (น/ร/อ)	ที่ตั้ง (ชุมชน)													
		ห้วย แก่ง ๑	หนอง ศาลา ๒	หนอง บัวบาน ๓	คำกาว ๔	โสกน้ำ ขาว ๕	หัวนา ๖	บะนาง เจิม ๗	โคก สว่าง ๘	โนน ใหญ่ ๙	ชัยชนะ ๑๐	สุข สำราญ ๑๑	หนอง บัวบาน ๑๒	ห้วย แก่ง ๑๓	คำกาว น้อย ๑๔
๕) อาสาสมัครตาสับปะรด	ร			▲											
๖) ศูนย์ยุติธรรมตำบลห้วยแก่ง	น			■											
๗) ศูนย์ดำรงธรรมประจำหมู่บ้าน	น			▲											
๘) ชมรมกำนันผู้ใหญ่บ้าน	น			▲											
๙) ศูนย์ดำรงธรรมประจำหมู่บ้าน	น			▲											
๑๐) อาสาสมัครตาสับปะรด	ร			▲											
๑๑) ศูนย์ดำรงธรรมประจำหมู่บ้าน	น				▲										
๑๒) อาสาสมัครตาสับปะรด	ร				▲										
๑๓) ศูนย์ดำรงธรรมประจำหมู่บ้าน	น					▲									
๑๔) อาสาสมัครตาสับปะรด	ร					▲									
๑๕) ศูนย์ดำรงธรรมประจำหมู่บ้าน	น						▲								
๑๖) อาสาสมัครตาสับปะรด	ร						▲								
๑๗) ศูนย์ดำรงธรรมประจำหมู่บ้าน	น							▲							
๑๘) อาสาสมัครตาสับปะรด	ร							▲							
๑๙) ศูนย์ดำรงธรรมประจำหมู่บ้าน	น								▲						
๒๐) อาสาสมัครตาสับปะรด	ร								▲						
๒๑) ศูนย์ดำรงธรรมประจำหมู่บ้าน	น									▲					
๒๒) อาสาสมัครตาสับปะรด	ร									▲					
๒๓) ศูนย์ดำรงธรรมประจำหมู่บ้าน	น										▲				
๒๔) อาสาสมัครตาสับปะรด	ร										▲				
๒๕) ศูนย์ดำรงธรรมประจำหมู่บ้าน	น											▲			
๒๖) อาสาสมัครตาสับปะรด	ร											▲			

งานและกิจกรรม	สถานะ กิจกรรม (น/ร/อ)	ที่ตั้ง (ชุมชน)													
		ห้วย แก่ง ๑	หนอง ศาลา ๒	หนอง บัวบาน ๓	คำกาว ๔	โสกน้ำ ขาว ๕	หัวนา ๖	บะนาง เจิม ๗	โคก สว่าง ๘	โนน ใหญ่ ๙	ชัยชนะ ๑๐	สุข สำราญ ๑๑	หนอง บัวบาน ๑๒	ห้วย แก่ง ๑๓	คำกาว น้อย ๑๔
๒๗) ศูนย์ดำรงธรรมประจำหมู่บ้าน	น												▲		
๒๘) อาสาสมัครตาสับประด	ร												▲		
๒๙) ศูนย์ดำรงธรรมประจำหมู่บ้าน	น													▲	
๓๐) อาสาสมัครตาสับประด	ร													▲	
๓๑) ศูนย์ดำรงธรรมประจำหมู่บ้าน	น														▲
๓๒) อาสาสมัครตาสับประด	ร														▲
สรุป ▲	๑๐๓	๖	๖	๕	๘	๗	๗	๘	๘	๘	๘	๑๑	๘	๘	๖
■	๑๗	๑	๓	๗	๑	๑	-	๑	-	-	-	-	-	๒	๑
★	๓๓	๓	๓	๒	๔	๑	๕	๔	๑	๔	-	๑	-	๔	๑

สรุปศักยภาพการจัดการตนเองขององค์กรบริหารส่วนตำบลห้วยแก้ง

สรุปจากสถานะของแหล่งเรียนรู้ตำบลห้วยแก้ง อำเภอภูทอก จังหวัดโพนพิสัย มีจำนวนรวม ๑๕๓ งาน และกิจกรรมเด่น กลุ่มหรือกิจกรรมที่มีความเชี่ยวชาญ สามารถสร้างการเรียนรู้ได้ (★) จำนวน ๓๓ แหล่งเรียนรู้ กลุ่มที่ต้องได้รับการพัฒนาเพิ่มเติมเพื่อยกระดับศักยภาพให้สามารถสร้างการเรียนรู้ได้ในครั้งต่อไป (■) จำนวน ๑๗ งานและกิจกรรม และ กลุ่มที่มีความจำเป็นที่มีการพัฒนาศักยภาพเพื่อให้กลุ่มเกิดความเข้มแข็งและสามารถเผชิญกับสถานการณ์วิกฤตในอนาคตได้ (▲) จำนวน ๑๐๓ งานและกิจกรรม

การจัดการตนเอง ๕ ด้าน ตามลำดับดังนี้

ลำดับที่ ๑ ด้านเศรษฐกิจ ร้อยละ ๖๒.๗๔

(จำนวน ๗๔ งานและกิจกรรม เป็นแหล่งเรียนรู้ ๑๗ แหล่งเรียนรู้)

ลำดับที่ ๒ ด้านการเมืองการปกครอง ร้อยละ ๒๐.๔๑

(จำนวน ๓๐ งานและกิจกรรม เป็นแหล่งเรียนรู้ ๒ แหล่งเรียนรู้)

ลำดับที่ ๓ ด้านสังคม ร้อยละ ๔.๘๐

(จำนวน ๘ งานและกิจกรรม เป็นแหล่งเรียนรู้ ๗ แหล่งเรียนรู้)

ลำดับที่ ๔ ด้านสุขภาพ ร้อยละ ๔.๕๗

(จำนวน ๑ งานและกิจกรรม เป็นแหล่งเรียนรู้ ๖ แหล่งเรียนรู้)

ลำดับที่ ๕ ด้านสภาวะแวดล้อม ร้อยละ ๒.๖๑

(จำนวน ๓ งานและกิจกรรม เป็นแหล่งเรียนรู้ ๑ แหล่งเรียนรู้)

สรุปทุนและศักยภาพรายหมู่บ้าน

บ้านห้วยแก้ง หมู่ ๑

บ้านห้วยแก้งตั้งเป็นหมู่บ้านเมื่อปี พ.ศ.๒๔๔๔ โดยการอพยพมาจากบ้านทรายมูล อำเภอโพนพิสัย จังหวัดอุบลราชธานี นายโก่ง บุญทวี มาตั้งบ้านเรือนอยู่ใกล้แม่น้ำลำห้วยซึ่งเป็นแก่งหินจึงตั้งชื่อหมู่บ้านตามลำห้วยว่า บ้านห้วยแก้ง ต่อมาเมื่อปี พ.ศ.๒๕๑๕ อำเภอโพนพิสัย ได้ยกฐานะเป็นจังหวัดโพนพิสัย บ้านห้วยแก้งก็เลยได้ยกระดับเป็นตำบลในสมัยนั้นซึ่งมี นายหมอน แสงศรี เป็นผู้ใหญ่บ้านและเป็นคนนำคนแรกของตำบลห้วยแก้ง ต่อมาเมื่อปี พ.ศ.๒๕๒๗ บ้านห้วยแก้ง ได้แบ่งการปกครองออกเป็นสองหมู่บ้านคือ บ้านห้วยแก้ง หมู่ ๑ และบ้านห้วยแก้ง หมู่ ๒ โดยใช้ถนนหลักคือถนนวชิราวุธเป็นเขตกั้นกลางระหว่างสองหมู่บ้าน หมู่ ๑ อยู่ทางทิศใต้ของถนนหลักส่วนหมู่ ๒ อยู่ทางทิศเหนือของถนนหลักหลังจากแบ่งการปกครองต่อมาไม่นานนายคำ แปลง บุญล้ำ เป็นผู้ใหญ่บ้านคนที่ ๗ ถึงปี พ.ศ.๒๕๓๘ นายจักรกฤษ ศรีระมัย เป็นผู้ใหญ่บ้านคนที่ ๘ ต่อมาปี พ.ศ.๒๕๔๒ นายอัมพร มุละศิริ เป็นผู้ใหญ่บ้านคนที่ ๙ และเป็นกำนันเมื่อปี พ.ศ.๒๕๔๔-พ.ศ.๒๕๔๖ ต่อมา นายชัยคำ ธิมาไชย เป็นผู้ใหญ่บ้าน คนที่ ๑๐ ถึง พ.ศ.๒๕๖๐ นายจำนงค์ ชื่นตา เป็นผู้ใหญ่บ้านคนที่ ๑๑ คนปัจจุบัน อาณาเขตของหมู่บ้าน ห่างจากอำเภอภูทอกระยะทาง ๗ กิโลเมตร จากข้อมูล TCNAP มีครัวเรือนทั้งหมด จำนวน ๑๕๓ หลังคาเรือน ประชากร ๔๙๐ คน แยกเป็น ชาย ๒๒๕ คน หญิง ๒๖๕ คน ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำการเกษตร รับจ้าง ค่าขายศักยภาพการจัดการตนเองของหมู่บ้าน ส่งเสริมกิจกรรมเด็กและเยาวชน ชุมชนเข้มแข็ง ส่งเสริมกลุ่มอาชีพ สร้างงาน สร้างอาชีพในชุมชน โดยมีแหล่งเรียนรู้ที่สามารถถ่ายทอดเรื่องราวได้ ๓ แหล่งเรียนรู้ ประกอบด้วย ๑)การพัฒนาคุณภาพเด็กด้วยวิทยาศาสตร์เพื่อชุมชน (โรงเรียนบ้านห้วยแก้งหนองศาลา) ๒)กลุ่มส้มเขียวหวาน (สวนมะม่วงน้ำดอกไม้) ๓)กลุ่มเลี้ยงโคกระบือ

บ้านหนองศาลา หมู่ ๒

บ้านหนองศาลา หมู่ ๒ ตำบลห้วยแก้ง บ้านหนองศาลาเดิมขึ้นกับ ต.ทรายมูล อ.โพนพิสัย จ.อุบลราชธานี มีนายสาน ชื่นตา พร้อมกับชาวบ้านส่วนหนึ่งอพยพมาจากบ้านโคกยาวและบ้านทรายมูลมาตั้งถิ่นฐานทำมาหากินอยู่ที่บริเวณหนองน้ำ ซึ่งแต่ก่อนมีผู้สูงอายุชื่อ นายลา มาเสียชีวิตที่บริเวณหนองน้ำแห่งนี้ นายสาน ชื่นตา พร้อมชาวบ้านจึงปรึกษากันและตั้งชื่อหมู่บ้านว่า “บ้านหนองศาลา” เมื่อปี พ.ศ.๒๔๕๐ และมีผู้ใหญ่บ้านตามลำดับดังนี้ นายอานนท์ หาไชย คนปัจจุบัน จากข้อมูล TCNAP มีครัวเรือนทั้งหมดจำนวน ๕๗ ครัวเรือน ประชากรทั้งหมด ๒๔๓ คน ชาย ๑๑๖ คน หญิง ๑๒๗ คน ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำการเกษตร รับจ้างทั่วไป ค่าขาย ศักยภาพการจัดการตนเองของหมู่บ้าน ศูนย์กลางการเมืองการปกครอง การดูแลประชาชนในตำบลห้วยแก้ง ส่วนพุทธธรรมเป็นศูนย์รวมจิตใจของผู้คน หมู่บ้านนําร่องการจัดการขยะของ

ตำบลห้วยแก้ว โดยมีแหล่งเรียนรู้ที่สามารถถ่ายทอดเรื่องราวได้ ๓ แหล่งเรียนรู้ ประกอบด้วย ๑) กองทุน สปสข.ตำบลห้วยแก้ว ๒) ท้องถิ่นท้องที่ ไม่ทั้งกัน (องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้ว) ๓) กุ๊ซิป กุ๊ยตำบล ห้วยแก้ว

บ้านหนองบัวบาน หมู่ ๓

บ้านหนองบัวบานเดิมเรียกว่า “บ้านน้อยท่าทางเกวียน” มีเรื่องเล่ากันว่าได้มีถนนทางเกวียนผ่าน หมู่บ้านมีพ่อค้าเดินทางค้าขายโดยใช้เกวียนเป็นพาหนะ แล่นนั้นมีทั้งป่าและที่นาของชาวบ้าน ต่อมา มีนาย มาลา มุลสาร ได้อพยพมาจากบ้านทรายมูล มาตั้งถิ่นฐานเป็นคนแรกในปี พ.ศ.๒๔๔๒ ต่อมา ได้มี นายพิ วงศรี แก้ว ได้อพยพมาจากบ้านโสกผักหวานมาอยู่ และมีชาวบ้านย้ายมาอยู่เรื่อยๆ จนเป็นหมู่บ้าน เมื่อปี พ.ศ.๒๔๕๗ มีการประกาศใช้ พ.ร.บ. ลักษณะการปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ จึงได้ตั้งหมู่บ้านและมีการเลือก ผู้ใหญ่บ้าน โดยมี นายสุด ชื่นตา เป็นผู้ใหญ่บ้านคนแรกในปี พ.ศ.๒๔๕๗-พ.ศ.๒๔๘๗ จึงได้เกษียณอายุราชการ ต่อมา ได้แต่งตั้งให้นายพุม ไชยสิทธิ์เป็นผู้ใหญ่บ้านคนที่ ๒ นายพุม ไชยสิทธิ์ได้ดำรงตำแหน่งถึง พ.ศ.๒๕๑๗ จึง เกษียณอายุราชการ ในขณะนั้นทางราชการได้ทำการยุบโอนย้ายขนาดใหญ่ที่กลางหมู่บ้าน ระหว่างบ้านหนองบัว บาน ม.๓ และ ม.๑๒ (เดิมทีสองหมู่บ้านยังคงเป็นบ้านเดียวกัน) เมื่อปี พ.ศ.๒๕๑๗ ได้แต่งตั้งให้นายกอน ไชย สิทธิ์ เป็นผู้ใหญ่บ้าน และได้แยกบ้านหนองบัวบาน ม.๑๒ ขณะนั้น จึงได้เปลี่ยนชื่อเป็นบ้านหนองบัวบาน หมู่ ๓ จนถึง พ.ศ.๒๕๓๐ นายกอนจึงเกษียณอายุราชการ และได้แต่งตั้งนายทองคำ มุลสารเป็นผู้ใหญ่บ้านแทน จากปี พ.ศ.๒๕๓๐ -พ.ศ.๒๕๔๔ ปี พ.ศ.๒๕๔๔ ได้แต่งตั้งนายวิชิต วิเวกวิน เป็นผู้ใหญ่บ้าน คนที่ ๕ จน เกษียณอายุราชการ ปัจจุบันมีนายรินทร์ฤดี พยวงษ์ เป็นผู้ใหญ่บ้าน จากข้อมูล TCNAP มี จำนวนครัวเรือน ๗๕ ครัวเรือน ประชากรทั้งหมด ๓๐๔ คน แยกเป็น ชาย ๑๕๗ คน หญิง ๑๔๗ คน ประชากรส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพทำการเกษตร รับจ้าง ค้าขาย ศักยภาพการจัดการตนเองของหมู่บ้าน หมู่บ้านเศรษฐกิจชุมชน พึ่งตนเอง กองทุนหมู่บ้านเข้มแข็ง หนุนเสริมกลุ่มอาชีพ โรงปุ๋ยเพื่อชุมชน โรงสีข้าวชุมชน โดยมีแหล่งเรียนรู้ที่ สามารถถ่ายทอดเรื่องราวได้ ๒ แหล่งเรียนรู้ ประกอบด้วย ๑) กลุ่มเลี้ยงหมอนไหม ๒) กองทุนปุ๋ยอัดเม็ด

บ้านคำกาว หมู่ ๔

หมู่บ้านคำกาวตั้งแต่อดีตมี นายพุทรา สุรขันธ์ (ปู่ไว) ได้เดินทางจากบ้านดอนบาง ตำบลค้อเหนือ อำเภอเมืองยโสธร จังหวัดอุบลราชธานี ได้มาขุดหัวมันหัวกลอยนำไปกินแทนข้าวเพราะขาดแคลนจากภาวะน้ำท่วมไร่นาทุกปี ได้มาพักแรมคืนกับญาติที่บ้านห้วยแก้วห้วยแก้วนายพุทรา ได้เห็นพื้นที่อุดมสมบูรณ์ น้ำไม่ท่วมเหมาะแก่การทำมาหากินจึงได้ขออนุญาตพี่น้องมาจับจองที่ดินและที่อยู่อาศัย และได้ตั้งหมู่บ้านเมื่อปี พ.ศ.๒๔๖๐ ทางทิศเหนือของหมู่บ้านมีน้ำคำไหลตลอดปี ร่องน้ำคำสองฝั่งมีต้นกาวขึ้นมากมายจึงได้ตั้งชื่อบ้าน ว่าบ้านคำกาวมีผู้ใหญ่บ้าน นายนุกูล สรสิทธิ์ คนปัจจุบัน จากข้อมูล TCNAP จำนวนครัวเรือนทั้งหมด ๑๓๐ ครัวเรือน ประชากรทั้งหมด ๕๒๕ คน แยกเป็น ชาย ๒๔๗ คน และ หญิง ๒๗๘ คน ประชากรส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพทำการเกษตร รับจ้าง ศักยภาพการจัดการตนเองของหมู่บ้าน หมู่บ้านพึ่งตนเอง สร้างสวัสดิการชุมชนรูปแบบต่างๆ โรงสีชุมชน น้ำดื่มชุมชน ร้านค้าชุมชน สืบทอดภูมิปัญญาการทอผ้า โดยมี แหล่งเรียนรู้ที่สามารถถ่ายทอดเรื่องราวได้ ๔ แหล่งเรียนรู้ ประกอบด้วย ๑) กลุ่มทอผ้าหลักหมื่น ๒) ร้านค้าชุมชน ๓) โรงน้ำดื่ม ๔) โรงสีชุมชน

บ้านโสกน้ำขาว หมู่ ๕

บ้านโสกน้ำขาว หมู่ที่ ๕ เมื่อประมาณปี พ.ศ.๒๔๖๗ มีราษฎร อพยพมาจากบ้านทรายมูล ตำบลทรายมูล อำเภอเมืองยโสธร จังหวัดอุบลราชธานี โดยการนำของนายสี แสงสี และนายเอ อินทนาม ทั้งสองคนตกลง กันเลือกที่ตั้งถิ่นฐานใกล้ลำห้วยซึ่งมีไม้ไผ่บงน้อยขึ้นอยู่ริมห้วยมากมายพร้อมด้วยต้นไม้ใหญ่ เช่น ไม้ยาง นาว ไม้ตะเคียน ไม้จิก(ไม้เต็ง) ประกอบกับลำห้วยมีน้ำใสเย็นและมีความลึกมาก นายสีและนายเอ จึงให้ชาวบ้าน ว่า “บ้านวังเดือนห้า” เพราะมีน้ำใส เย็น ลึกใช้ได้ตลอดปี ต่อมากำนันตำบลทรายมูลได้แต่งตั้งให้นายสี แสงสี เป็นผู้ใหญ่บ้าน “บ้านวังเดือนห้า”เป็นคนแรก ประมาณ ๕-๖ ปีต่อมาชาวบ้านจึงเสนอเปลี่ยนชื่อหมู่บ้านใหม่ เป็น “บ้านโสกน้ำขาว” เพราะลำห้วยบงถูกน้ำไหลเซาะตลิ่งพัง น้ำที่เคยใสเปลี่ยนเป็นสีขาวแต่ก็ยังมี ความลึกเหมือนเดิม และใช้ชื่อ “บ้านโสกน้ำขาว” จนถึงปัจจุบัน นายวิระ พันธโกศล พ.ศ.๒๕๖๑- ปัจจุบัน จากข้อมูล TCNAP มีครัวเรือนทั้งหมด ๑๒๐ ครัวเรือน ประชากรทั้งหมด ๓๕๔ คน แยกเป็นชาย ๑๗๗ คน และ หญิง ๑๘๒ คน ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำการเกษตร รับจ้าง ค้าขาย ศักยภาพการจัดการตนเอง ของหมู่บ้าน ทักษะความเชี่ยวชาญการเพาะเห็ด การปลูกแตงโม ส่งเสริมการค้าแยกขยะ โดยมีแหล่งเรียนรู้ที่ สามารถถ่ายทอดเรื่องราวได้ ๑ แหล่งเรียนรู้ ประกอบด้วย ๑) กลุ่มเพาะเห็ด

บ้านห้วยนา หมู่ ๖

เมื่อก่อนปี พ.ศ.๒๕๕๖ ได้มีนายหงส์ และนางปี อุปรา ราษฎรบ้านห้วยเข้าโนนทราย อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด ได้มาอาศัยอยู่ที่บ้านปะนางเจิม ตำบลตลาด อำเภอยโสธร จังหวัดอุบลราชธานี (ปัจจุบันบ้านปะนางเจิม ต.ห้วยแก่ง อ.กุดชุม จ.ยโสธร) ในขณะนั้นนายหงส์และนางปี ได้เดินทางมาทำนาอยู่ที่ห้วยไร่ปลายนาแต่การเดินทางมาทำนาขายลำบากมาก นายหงส์ และนางปีจึงสร้างบ้านเรือนอยู่ที่นาตนเอง ต่อมาได้มีญาติพี่น้องมาอาศัยอยู่ด้วยจึงได้ตั้งชื่อบ้านว่า “บ้านห้วยนา” เมื่อ พ.ศ.๒๕๕๖ เป็นต้นมา บ้านห้วยนามีผู้ใหญ่บ้าน นายนิรมิตร อุปรา (ผู้ใหญ่บ้านคนปัจจุบัน) จากข้อมูล TCNAP มีครัวเรือนทั้งหมด ๑๑๙ ครัวเรือน ประชากรทั้งหมด ๔๑๘ คน แยกเป็น ชาย ๒๐๗ คน หญิง ๒๑๑ คน ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำการเกษตร รับจ้าง ค้าขาย ศักยภาพการจัดการตนเองของหมู่บ้านศูนย์กลางการดูแลสุขภาพชุมชน ส่งเสริมการออกกำลังกาย โดยมีแหล่งเรียนรู้ที่สามารถถ่ายทอดเรื่องราวได้ ๕ แหล่งเรียนรู้ ประกอบด้วย ๑) Green and Clean Hospital (โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลห้วยนา) ๒) กลุ่มออกกำลังกายรางวัลย้อนยุค ๓) ชมรม อสม. ตำบลห้วยแก่ง ๔) (smart อสม. ๔.๐) รพ.สต. สติบำบัด ๕) งานศพ ปลอดภัย

บ้านปะนางเจิม หมู่ ๗

เมื่อประมาณปี พ.ศ.๒๓๗๒ ราษฎรบ้านชั้นไผ่ใหญ่ อำเภอยโสธร จังหวัดอุบลราชธานี ได้เกิดความแห้งแล้งติดต่อกันหลายปี ทำให้ราษฎรได้รับความลำบาก นายมั่น ได้พาชาวบ้านส่วนหนึ่งแยกย้ายมาหาที่ทำกินใหม่ ได้เดินทางมาพบที่แห่งหนึ่งเป็น บะ และมีหัวอิฐขึ้นอยู่เป็นจำนวนมาก มีป่าไม้และน้ำอุดมสมบูรณ์ นายมั่น จึงได้ตกลงใจพาชาวบ้านปักหลักทำมาหากินที่ตรงนี้ต่อมามีคนมากขึ้น เนื้อที่หมู่บ้านก็มีจำนวนจำกัด ชาวบ้านเลยขยายหมู่บ้านออกไปตั้งหมู่บ้านใหม่อีกคือ บ้านห้วยนา บ้านคำน้อย และบ้านหนองหมี ตำบลหนองหมีในปัจจุบันเพื่อให้ดูสวยงามและเวลาเรียกให้ดูดีขึ้นจึงเปลี่ยนแปลง ชื่อบ้านเป็นบ้านปะนางเจิม ในปัจจุบันมี นายประเสริฐ กาลจักร เป็นผู้ใหญ่บ้าน (ปีพ.ศ. ๒๕๕๕-ปัจจุบัน) จากข้อมูล TCNAP บ้านปะนางเจิม มีครัวเรือนทั้งหมด ๕๗ ครัวเรือน ประชากรทั้งหมด ๑๗๗ คน แยกเป็น ชาย ๙๓ คน และหญิง ๘๔ คน ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำการเกษตร รับจ้าง ค้าขาย ศักยภาพการจัดการตนเองของหมู่บ้าน การจัดการขยะโดยชุมชน ส่งเสริมภูมิปัญญาการทำข้าวเม่า และมีการรวมกลุ่มเพื่อทำอาชีพเสริม โดยมีแหล่งเรียนรู้ที่สามารถถ่ายทอดเรื่องราวได้ ๔ แหล่งเรียนรู้ ประกอบด้วย ๑) กลุ่มทอผ้าจักสาน ๒) กลุ่มข้าวเม่า ๓) กลุ่มปลูกข้าวอินทรีย์ ๔) กองทุนจัดการขยะบ้านปะนางเจิม

บ้านโคกสว่าง หมู่ ๘

พ่อขุนทรายมูลเป็นผู้มาจัดตั้งหมู่บ้าน ก่อนเรียกว่า “บ้านดอนปักพัน” สมัยนั้นมีนายพันชีเกวียน มาถึงบริเวณนี้แล้วเกิดลมตายแล้วนำมาฝังไว้ที่นี่ ซึ่งก่อนนี้ขึ้นอยู่ในเขตอำเภอกุฉินารายณ์ ต่อมาได้ขอแยกมาขึ้นกับ ตำบลห้วยแก่ง อำเภอกุดชุมและได้ชื่อหมู่บ้านใหม่ว่า “บ้านโคกสว่าง” โดยท่านนายอำเภออนันต์ คุณสิน เป็นผู้ตั้งชื่อให้ใหม่ จากข้อมูล TCNAP มีครัวเรือนทั้งหมด ๘๑ ครัวเรือน ประชากรทั้งหมด ๒๙๗ คน แยกเป็นชาย ๑๕๐ คนหญิง ๑๔๗ คน ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำการเกษตร รับจ้าง ค้าขาย ศักยภาพการจัดการตนเองของหมู่บ้าน จัดตั้งธนาคารข้าว เพื่อช่วยเหลือคนในชุมชน สร้างความมั่นคงด้านอาหารในชุมชน โดยมีแหล่งเรียนรู้ที่สามารถถ่ายทอดเรื่องราวได้ ๑ แหล่งเรียนรู้ คือ ธนาคารข้าวชุมชนบ้านโคกสว่าง

บ้านโนนใหญ่ หมู่ ๙

เมื่อ ปี พ.ศ.๒๕๔๙ ได้นายศรีสมบัติ งามแก้ว นายชาย วงษ์ละคร และนายท้าว สามารถ ร่วมกันก่อตั้งหมู่บ้านขึ้นให้ชื่อหมู่บ้านว่า “บ้านโนนใหญ่” ในปี พ.ศ.๒๕๖๘ จึงได้มีการเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้าน โดยนายสิงห์ งามแก้วเป็นผู้ใหญ่บ้านคนแรก และมีผู้ใหญ่บ้านนายถนอม อาจหาญ พ.ศ.๒๕๕๙-ปัจจุบัน ผลงานการพัฒนาหมู่บ้าน เมื่อปี พ.ศ.๒๕๒๙ ได้รับรางวัลชมเชย การประกวดหมู่บ้าน อพป. พ.ศ.๒๕๓๒ ได้รับรางวัลชมเชยระดับจังหวัด การประกวดหมู่บ้านแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง พ.ศ.๒๕๕๒ ได้รับยกย่องให้เป็นต้นแบบ “หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ” ในระดับจังหวัด พ.ศ.๒๕๕๖ คณะกลองยาวของหมู่บ้าน ได้รับรางวัลรองชนะเลิศอันดับสอง ในงานมหกรรม ศิลปวัฒนธรรม จังหวัดยโสธร จากข้อมูล TCNAP มีครัวเรือนทั้งหมด ๗๗ ครัวเรือน ประชากรทั้งหมด ๒๒๓ คน แยกเป็น ชาย ๑๐๗ คน และหญิง ๑๑๖ คน ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำการเกษตร รับจ้าง ค้าขาย ศักยภาพการจัดการตนเองของหมู่บ้าน ส่งเสริมการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น การแกะสลักลายบังไฟ กลองยาว การทอผ้าพื้นเมือง ศูนย์เรียนรู้วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยมีแหล่งเรียนรู้ที่สามารถถ่ายทอดเรื่องราวได้ ๔ แหล่งเรียนรู้ ประกอบด้วย ๑) พิพิธภัณฑ์โบราณ (วัดโนนใหญ่) ๒) กลุ่มแกะสลักลายบังไฟ ๓) กลุ่มกลองยาว เพชรไหมโนนทอง ๔) กลุ่มทอผ้าลายพื้นเมือง

บ้านชัยชนะ หมู่ ๑๐

บ้านชัยชนะเกิดขึ้นมาจาก หลังสงครามอินโดจีน เมื่อปี พ.ศ.๒๓๙๔ จึงเริ่มตั้งชื่อบ้านว่าบ้านชัยชนะ และในปี พ.ศ.๒๕๐๐ นายเลิง มุละสัวะ เลือกให้เป็นผู้นำหมู่บ้าน ได้ปกครองหมู่บ้านเป็นเวลา ๙ ปี ก็เสียชีวิตจากอุบัติเหตุจึงได้เลือกผู้นำใหม่ในปี พ.ศ.๒๕๒๕ นายสมดี มุละสัวะ ได้รับเลือกเป็นผู้นำต่อมาได้เกษียณอายุราชการ ๖๐ ปีได้เลือกคนต่อมาในปี พ.ศ.๒๕๔๙ นายบุญมี พิมหาศิริ ได้รับเลือกเป็นผู้นำได้ดำรงตำแหน่งครบวาระ ๕ ปี และ นายประเทือง หนองเทา ได้รับเลือกเป็นผู้นำหมู่บ้าน และนายบุญมี กาลจักรเป็นผู้นำหมู่บ้าน และยังเป็นกำนันคนปัจจุบันจากข้อมูล TCNAP มีครัวเรือนทั้งหมด ๑๐๖ ครัวเรือน ประชากรทั้งหมด ๓๕๔ คน แยกเป็นชาย ๑๗๐ คน และ หญิง ๑๘๔ คน ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำการเกษตร รับจ้างค้าขาย ศักยภาพการจัดการตนเองของหมู่บ้าน หมู่บ้านแห่งการค้าและพัฒนาสายพันธุ์โค กระบือ

บ้านสุขสำราญ หมู่ ๑๑

เดิมบ้านสุขสำราญย้ายมาจากบ้านเสาเล้า ตำบลดู่ลาด อำเภอเมืองยโสธร จังหวัดอุบลราชธานี เมื่อปี พ.ศ.๒๔๘๐ มีผู้ชวนกันก่อตั้งหมู่บ้านคือ ๑.นายอุ้น สีละโคตร ๒.นายคำ สามารถ ๓.นายเบา พยุงวงษ์ ๔.นาย ลุน ชายทวีป ๕.นายกึ่ง สีละโคตร ๖.นายอาน งามแก้ว ในสมัยนั้นมีบ้าน ๖ หลังคาเรือน ต่อมาชาวบ้านได้ย้ายมาอยู่รวมกันมากขึ้นเรื่อยๆและพากันเรียกชื่อหมู่บ้านอย่างไม่เป็นทางการว่า”บ้านนาหลัว” เมื่อประมาณปี พ.ศ. ๒๕๑๘ มีผู้ย้ายมาอยู่รวมกันประมาณ๔๘หลังคาเรือน ทางภาครัฐจึงได้ตั้งหมู่บ้าน โดยมีนายอินสวะ ชายทวีป เป็นผู้ใหญ่บ้านคนแรก เมื่อครั้งหลวงศักดิ์ รัตนเขต นายอำเภอในสมัยนั้นได้ออกตรวจราชการที่บ้านห้วยนาและเดินทางต่อไปยังบ้านโนนใหญ่ เมื่อมาถึง”บ้านนาหลัว” ชาวบ้านจึงได้ให้ท่านตั้งชื่อหมู่บ้านให้ โดยท่านได้ตั้งชื่อหมู่บ้านให้ใหม่ว่า”บ้านสุขสำราญ” นายอินสวะ ชายทวีปได้ปกครองลูกบ้านจนถึง พ.ศ.๒๕๓๒ จึงเกษียณอายุราชการ ปัจจุบัน นายสมพงศ์ พันดวงเป็นผู้ใหญ่บ้าน จากข้อมูล TCNAP มีครัวเรือนทั้งหมด ๖๗ ครัวเรือน ประชากรทั้งหมด ๒๘๕ คน แยกเป็นชาย ๑๓๗ คน และ หญิง ๑๔๘ คน ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำการเกษตร รับจ้าง ค้าขาย ศักยภาพการจัดการตนเองของหมู่บ้าน หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง การปลูกมันแกวหวานสร้างชื่อเป็นที่รู้จักโดยทั่วไป ส่งเสริมการเลี้ยงโคพันธุ์ดีเป็นอาชีพเสริมในครัวเรือน โดยมีแหล่งเรียนรู้ที่สามารถถ่ายทอดเรื่องราวได้ ๑ แหล่งเรียนรู้ ประกอบด้วย ๑)กลุ่มส้มมาชีพ (มันแกวหวาน)

บ้านหนองบัวบานหมู่ ๑๒

เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๐ มีพ่อปู่ที่ ซึ่งตั้งบ้านเรือนอยู่บ้านโคกยาว ตำบลทรายมูล อำเภอยโสธร จังหวัดอุบลราชธานี อพยพมาตั้งหมู่บ้านใหม่ ชื่อบ้านหนองบัวนอก หมู่๑๒ เดิมเป็นชื่อคุ้มหนองบัวนอกหมู่๓ ซึ่งปี พ.ศ.๒๕๑๔ นายก้อน ไชยสิทธิ์ อาศัยอยู่คุ้มหนองบัวนอกขณะนั้นมีประชากรอยู่ประมาณ ๑๕ ครัวเรือน จึงได้ระดมความคิดว่าจะขอแยกหมู่บ้านและชาวบ้านก็เห็นด้วยจึงดำเนินการขอตั้งหมู่บ้านชื่อบ้านหนองบัวนอกโดยมีนายก้อน ไชยสิทธิ์ ปกครองหมู่บ้านจนถึงปี พ.ศ.๒๕๑๙ และมีการเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้าน นายสมจิตร์ สิงห์แข็งแรง ได้รับเลือกตั้งเป็นผู้ใหญ่บ้านในขณะนั้นดำรงตำแหน่งถึง พ.ศ.๒๕๕๐ก็เกษียณอายุ ๖๐ปี ต่อมานายอุดม ไตรสุทธิ ได้รับเลือกตั้งเป็นผู้ใหญ่บ้านจนครบวาระ ๕ ปี ถึงปี พ.ศ.๒๕๕๕ นายชนะ ชื่นตา ได้รับเลือกตั้งเป็นผู้ใหญ่บ้านจนถึงปัจจุบัน จากข้อมูล TCNAP มีครัวเรือนทั้งหมด ๖๒ ครัวเรือน ประชากรทั้งหมด ๒๕๕ คน แยกเป็น ชาย ๑๒๕ คน และ หญิง ๑๓๐ คน ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำการเกษตร รับจ้างค้าขาย ศักยภาพการจัดการตนเองของหมู่บ้าน ส่งเสริมกลุ่มอาชีพการเลี้ยงโคกระบือ ไก่ไข่และโรงสีข้าว สวัสดิการชุมชน ร้านค้าชุมชน

บ้านห้วยแก้งหมู่ ๑๓

บ้านห้วยแก้ง หมู่ ๑๓ ตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ.๒๔๔๔ โดยมีราษฎรอพยพมาจากบ้านทรายมูล อำเภอยโสธร จังหวัดอุบลราชธานี นำโดยนายโกน บุญทวี ซึ่งได้รับฟังจากคนเฒ่าคนแก่คนที่ยังมีชีวิตอยู่ในปัจจุบัน ท่านเล่าว่าก่อนนี้ ท่านบอกว่าบริเวณบ้านมีแต่ป่ากรุงรังมีต้นไม้ใหญ่มีสัตว์ป่ามากมาย มีแม่น้ำผ่านเรียกว่า ลำห้วยมีโขดหินและเป็นแก่ง มีป่าละเมาะซึ่งมีลักษณะเป็นเกาะป่าไม้จึงตั้งชื่อว่าบ้านห้วยแก้ง และเรียกเกาะป่าไม้วาดอนปู่ตา เท่าทุกวันนี้ และมีนายอุทัย อินทนาม เป็นผู้ใหญ่บ้านคนแรก จากข้อมูล TCNAP มีครัวเรือนทั้งหมด ๑๗๘ ครัวเรือน ประชากรทั้งหมด ๖๗๑ คน แยกเป็น ชาย ๓๔๓ คน และ หญิง ๓๒๘ คน ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำการเกษตร รับจ้าง ค้าขาย ศักยภาพการจัดการตนเองของหมู่บ้าน ศูนย์กลางเศรษฐกิจและการค้าของตำบล ตลาดค้าไม้เก่า แดงโมหวน ศาลปู่ตาศูนย์รวมเชื่อความศรัทธาของชุมชน ส่งเสริมอาชีพ จิ้งหรีดและสวัสดิการชุมชน โดยมีแหล่งเรียนรู้ที่สามารถถ่ายทอดเรื่องราวได้ ๔ แหล่งเรียนรู้ ประกอบด้วย

๑)กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบล ๒)ตัวมเตี้ยมเยียม้วยเตาะเตะ(ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลห้วยแก้ว) ๓)กลุ่มเลี้ยงจิ้งหรีด ๔)กองทุนหมู่บ้าน

บ้านคำกาน้อย หมู่ ๑๔

กำน้อยเดิมทีคือบ้านคำก่าว หมู่ ๔ เมื่อเวลาผ่านไปหลายปี มีประชากรเพิ่มมากขึ้นทำให้เกิดการปกครองอย่างไม่ทั่วถึงจึงได้มีการแยกหมู่บ้านเป็นสองหมู่บ้านเมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๓๔ โดยตั้งชื่อหมู่บ้านว่าบ้านคำกาน้อย หมู่ ๔ มี นางสุขชา มุละสิวะ เป็นผู้ใหญ่บ้านปี พ.ศ.๒๕๓๔ จนหมดวาระปี พ.ศ.๒๕๕๔ และต่อมานางลำดวน มุละสิวะ ได้มาเป็นผู้ใหญ่บ้านคนที่สองจนถึงปัจจุบัน จากข้อมูล TCNAP มีครัวเรือนทั้งหมด ๔๐ ครัวเรือนประชากรทั้งหมด ๑๕๘ คน แยกเป็นชาย ๘๔ คน และ หญิง ๗๔ คน ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำการเกษตร รับจ้าง ค้าขาย ศักยภาพการจัดการตนเองของหมู่บ้าน หมู่บ้านเกษตรอินทรีย์ ความสามัคคีในชุมชน ส่งเสริมการเลี้ยงและการแปรรูปเนื้อสุกร โดยมีแหล่งเรียนรู้ที่สามารถถ่ายทอดเรื่องราวได้ ๑ แหล่งเรียนรู้ ประกอบด้วย ๑) หมู่บ้านเกษตรอินทรีย์คำกาน้อย